

ZSIDÓK-TÜKRE

vagyis:

100, újonnan felfedezett, mai nap is érvényes a zsidóknak a keresztényekkel való érintkezését illető zsidótörvény; a zsidótörvények keletkezését és továbbfejlődését előadó érdekes bevezetéssel.

ÍRTA:

Dr. JUSTUS,

speeuli opifex in lamine veritatis,

FORDÍTOTTA:

VERUS.

Jelige: A keresztények védelme és óvása nem – zsidóhajsza!

BUDAPEST,

MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSSEN.

1884:

Előszó a magyar kiadáshoz.

A szerző által írt előszón kívül jónak látom e művecske magyar kiadásához néhány észrevétellel járulni. Hazánkban az antiszemitizmus oly örvendetes előmeneteleket s hódításokat mutat, s mindegyre nagyobb jelleget ölt, – hogy ezen minden igaz hazafi csak örülhet – búsulni pedig vannak okuk a szemitáknak és az ezek birtokában levő filoszemita Uraiméknak! A zsidókérdés ismerete és tisztázott fogalma mai nap már oly általános, hogy arról bővebben nem akarunk szólni, csak azt akarjuk hangsúlyozni, hogy a zsidókérdés nemcsak faj – nemzetiségi kérdés, de vallási kérdés is. A zsidóhatalom ugyanis nemcsak mint nemzeti, hanem mint vallási hatalom lép föl – a zsidók gyalázatos vallási törvényei rutitván el még jobban az amúgy is „foedissima gens” -t! A talmudzsidó erkölcsi szabványok s a népszellemre s közérzületre rombolólag ható hitelvek -- ezek azok, melyek a népeket megrontják, s ha reactio nincs „a meghódított, leigázott fogságba s rabságba hurczolt, szétszórt kisebb nép ráerőszakolja észrevétlenül saját hódí-

tóira nem csak a maga belső fajának sajátságait, hanem vallás-erkölcsi fogalmait is! „(L. Zimándy: A megrögzött Maimonides delíriuma. 1884. 21. lapon.)

A zsidóhatalom tehát kétszeres irányban lép fel mindent rombolólag: nemzeti és vallási irányban. A nemzeti irány túlhatalmaskodása ellen hazánkban is örvendetes erősséggel folyik a reactio, de a reactio egyoldalú, mert „a nemzeti és vallási egyesült zsidóhatalom kétélű fegyvere ellen csakis nemzeti, tehát nem egyenlő fegyverrel lép a küzdőterre!” (L. Zimándy. Ugyanott. 18. 1.)

A másik irányú reactionnak, a zsidó vallási hatalom ellen irányulónak – akar e kis munka szolgálatot tenni, midőn rövid összegezésben bemutatja a zsidók utálatos vallási könyveinek még utálatosabb ama törvényeit, melyek a zsidók és keresztényekre vonatkoznak. Együtt találja itt az olvasó mindazt, mit a zsidó csúfondárosság és gaz lelkület századokon át összegyűjtött s törvénynyé emelt – hogy azután ezek segélyével törjön a keresztényekre, ezen törvények maró mérge által ártson a keresztényeknek, s i r t s a k i ő k e t !

Nem mondunk többet, a t. olvasó ha átlapozta e törvényeket – maga fog azután többet mondani!

Munkánk jeligéjéül e sorokat választottuk:

„Keresztény védelem nem – zsidó-hecz!” Védelmezni akarunk – és nem támadni; a keresztény népet pedig a zsidók őket előlő gyalázatos vallási törvényeitől védelmezni – felfedvén ezeket előttük – úgyhisszük szabad; de nemcsak hogy szabad – de jogos – sőt kötelesség! . . . Munkánk tehát *nem támad – hanem védelmez*. Ezt a talán meg nem értők – vagyis inkább megérteni nem akarók – szíves figyelmébe ajánljuk! . . .

Most még pár szót az e műben foglalt zsidó törvények valódiságára – nézve; (azon kívül miket szerző ezt illetőleg a bevezetésben előhoz); ennek bizonyítására legalkalmasabbnak vélünk nem száraz bizonyítékot, hanem magától is fennem szóló való, megtörtént tényt felhozni, mint ezt itt adjuk: (L. Zimándy: „A meg rögzött Maimonides delíriuma 1884. 504. lapon):

Poroszhonban, Münsterben közelebb egy antiszemita lapszerkesztőt vallásfelekezet elleni gyűlölségre való izgatás czímén bevádoltak a törvényszék előtt. A panaszra az adott okot, hogy a szerkesztő, *Dr. Justus jelen munkájából* („Zsidók tükre”) többször közölt cikkeket, melyek a zsidó erkölcs-törvények gyalázatoságairól szóltak. A tárgyalásra a bíró *a zsidó* bölcsészeti egyetem tanárát. Dr. Ecker-t hívta meg szakértőül. Dr. Ecker kijelenté, hogy a vád szerint

vallásfelekezeti elleni gyűlölségre izgatós a vádolt szerkesztő által *Dr. Justus ezen művéből* idézett erkölcsi törvények csakugyan benne vannak a „Schulchan Aruch”-ban, mely zsidó törvénykönyv még ma is teljes érvényben van a zsidóknál. E kijelentésre a törvényszék nagyon természetesen felmentette vádlottat.

Ez eset, úgy hisszük, elég világosan beszél, jelen művecske javára; azért hiszem a t. magyar hazafias közönség számára is az egész művecske világosan fog szólni.

Zsidó barátoktól és ezek pátronusaitól – a zsidóktól – nem várunk szellemi és értelmi hasznot e műből; ezektől – tapasztalás után – legfeljebb anyagi hasznot várhatunk, mivel ezek szokták venni az ilyen munkánkból a legtöbb példányt – de csak nem hogy olvassák és szétosszák?!... – ah dehogy, hogy minél gyorsabban fogyjanak a példányok, hogy másnak, a ki talán nem úgy – megvásároltán – gondolkodik mint ők – ne jusson! Frustrál!

„Csatád hiú a haza ellenében!”

Bevégezzük e sorainkat – melyeket minden olvasó és nem olvasó szíves ügyeimébe ajánlunk, Dr. Rohling A. következő szavaival: „Kötelességünknek tartjuk szavunkat felemelni és a való tényállás ki-

derítése által azon valódi keresztény antiszemitizmust elősegíteni, a mely a keresztény nép védelmére, a zsidó kizsákmányolás ellen törvényes rendszabályokat követel. Jelszavunk: *„Keresztény védelem és nem zsidóhecz!”*

1884. márczius 18.

A fordító.

ELŐSZÓ.

Keresztények!

Újabb könyvek szerzői azok kiadására nem ritkán a szükségességet vagy a hasznót – melyet azok nyújtani fognak – hozzák fel okul. Jelen művecskénél ily okadatolást teljesen feleslegesnek tartok, mivel mind szükségessége, mind haszna azonnal szembe ötlük. Ez oldalról tekintve tehát nem kellene előszó. De más valami indít engem e kis előszó megírására. Nemzetünk alapossággal és elméleti mélységgel dicsekszik, de e mellett nem tagadhatjuk, hogy jó népünk könnyen hívő is és hogy felületes kószá beszédeknek nem ritkán nyújt figyelmes füleket.

Sok oly lap, mely nem szolgál az igazságnak, hanem bizonyos arroganciával lép fel, valamint sok selejtes tartalmú könyv is nagy elterjedésnek örvend népünk között, mint ezt nagyvárosi tudományos férfiak tapasztalatai bizonyítják. Az alaposságot tekintve, ez sem mindenben alapos, mert némely dologban a helyett, hogy ve-

lejébe hatna, csak az előcsarnokban marad vesztelen. Sok keresztény tudós van, de e tudósok között is van olyan, kik a zsidó vallásra és a zsidó istentiszteletre és szertartásokra vonatkozólag ítéletet alkotnak vagy fogadnak el, a nélkül, hogy ebből valamit is értenének, mint például a chinai matróz a keresztény hittanból. Eisenmenger tanár közel 200 évvel ezelőtt sokat hozott napvilágra a zsidók Talmudjából és Dr. Rohling tanár e tudós nyomain iparkodott ismét a keresztényeknek világot gyűjtani, és ennek daczára a legtöbb keresztény mégis félrevezettetni és sötétbe kísértetni engedi magát a zsidók és az ezek szolgálatában álló sajtó által. Azon vigasztalással élhetnek «zen keresztények, hogy maga szeszélyes és szellemes I. Napoleon is nem kisebb mértékben hagyta magát a zsidók által elkábíttatni és félrevezettetni. I. Napoleon ugyanis 1807 dik évben nagyszámú rabbinusokat gyűjtött össze Parisban, hogy ezek vallásuk törvényeit, melyeket a zsidóknak a keresztényekkel szemben kell tartaniok, francia nyelven leírják. Napoleon ezáltal betekintést nyerhetett volna a zsidók vallásába és szellemébe. De mi történt? Napoleon gyalázatosan megcsalatott! A rabbinusok ugyan írtak össze egy sereg zsidó tant, de hogy mint csalatott meg ez alkalommal Napoleon, kiviláglik a következőkből. Egy cikkelyben (ha

nem tévedek a 3. cikkben ez áll*): „a nagy Sanhédrin kinyilatkoztatta, hogy a zsidók és keresztények közti házasság, amennyiben ez a polgári törvénykönyv követelményei szerint kötött, kötelező és érvényes, és hogy ily házasságok, ám-bár nem ruházhatók fel a vallási formákkal, nem vonhatnak maguk után átkot.” Ez úgy hangzik, mintha zsidó szempontból a zsidó és keresztény között kötött házasság érvényes és mindkettő-jükre nézve kötelező lenne. De azt kérdem: Igaz ez? Egyezik-e ez a zsidó házassági törvényekkel? Nem, ez n e m igaz, és ez nem egyezik a zsidó házassági törvényekkel A Schulchan aruchban, mely manapság is kötelező még a zsidók számára Franciaországban is, tisztán és minden kétértelműség nélkül (v. ö. az e művecskében foglalt törvények 98-dikával) mondatik: hogy ily házasság zsidó és keresztény között, zsidó szempontból semmi kötelezettséggel nem jár, hogy úgy a férfi mint a nő is köthetnek ismét házasságot, a nélkül, hogy ehhez válás szükségeltetnék. Az sem igaz, hogy oly házasságok nem vonhatnak átkot magok után, sőt ellenkezőleg a Schulchan Aruch Joze Deah §. 334, 43, szerint azon zsidó, ki egy keresztény nővel, illetőleg azon zsidónő, ki keresztény férfiúval köt

*) A francia szöveg mellőzésével – mely eredetiben adatik – egyenesen a magyar fordítást szúrjuk ide közbe.
A fordító.

házasságot, még most is átok alá helyezhető. E törvény azonban az egész világ zsidóinak szól, és így a franciaországiaknak is, ennélfogva tehát az 1807-ben Parisban összegyűlt rabbinusok Napóleonnak írásban adták át hazugságaikat, Ép így a németek is félre hagyták magokat vezetetni egy rabbinus-gyülekezet által, mely 1844 ben Braunschweigban tartatott. Nem is nagyon csodálatos, hogy a keresztények oly hamar félrevezettetnek a zsidók által, mert az utóbbi majd 2000 év legtudósabb keresztény emberei is keveset értettek a zsidó vallás továbbfejlődéséből és mostani törvénykönyveikből: hallottak ugyan itt-ott harangozni – mint a közmondás mondja – de nem tudják, hogy hol vannak a harangok. Nem is könnyű dolog a zsidó törvények szellemébe hatolni; szükséges ahhoz a keleti nyelvek – különösen a zsidó és chald – alapos ismerete és jártasság a zsidó történetben. Tudom, mennyi fáradságomba került, a zsidó törvénykönyvek pusztasivatagját átvándorolni és azokból az e füzetben tartalmazott 100 törvényt kiszedni.

Az sikerült, de most csak attól kell félnem, hogy népünk jóhiszeműségében és a zsidó hagyományok és lényegekbéli járatlanságánál fogva az e művecskében tartalmazott zsidó törvényeket lehetetleneknek fogja tartani és még azt gondolja talán, hogy én akarom őket felültetni! A keresztény szeretetnek nehezebb esik az általános em-

kéri méltóság oly megvetésében és a keresztények iránti oly nagy gyűlöletben a zsidók részéről – hinni mint ez a törvényekből nyíltan kiviláglik. Talán hazugok is fognak feltámadni, zsidók és zsidóbarátok, kik hogy „a legszentebb” Talmudot megvédjék, mindazt, mi e tükörben eléjük táratik, nem igaznak fogják nyilvánítani.

Ezen előszó ó v j o n benneteket, keresztény olvasók, olyanoknak hitelt adni, mivel szájukból és tollúkból nem folyhat igazság. Biztosíthatlak benneteket, hogy mindaz, mit e művecske magában foglal tiszta igazság, oly igaz mint hogy $2 \times 2 = 4$. Minden, – úgy a 100 törvény, mint a bevezetés – k ö z v e t l e n ü l a forrásokból lett merítve.

A bevezetés részint régi z s i d ó történetírók, mint Johsen, Köze Hadoroth stb., részint ú j a b b i d ő b e l i történészek, mint Gerlech, Salwes stb., végre részint a Talmud után vau összeállítva, A t ö r v é n y e k pedig közvetlenül a zsidó, mai nap is é r v é n y e s és k ö t e l e z ő törvénykönyvekből, a Schulchan Aruch 4 kötetéből fordítvák.

Tehát keresztény olvasók ne higjetekek semmi ámítónak – e törvények elétek tárják a valót – s tudván a valót, gondolatok és tegyetekek saját ítéletekek szerint.

Szolgálatkész jóakarótok

Dr. Justus,

Npeculi opifex in lumine veritatis.

„A keresztények védelme és óvása nem zsidó hajsza!” – ez jelszavunk. Legyenek bár megannyi ellenségei is jelen munkácskáknak, lelkiismeretünk tiszta, az igazságot akarjuk napfényre hozni, ki akarjuk mutatni mindenkinek világosan a való igazságot – hogy azután mindenki maga ítéljen! A keresztény népet akarjuk óvni és védeni és ezt leginkább avval véljük elérni, ha elébe tárjuk a veszedelmet, a veszély okozóját! A keresztény nép majd tudni fogja maga mit tegyen! A mi feladatunk csak őt védeni és óvni!

Szolgáljon erre szeretett keresztény magyar népünk számára is e jelen, munka.

Hívetek

Verus.

Bevezető

– és a következő törvények megértéséhez szükséges –
megjegyzések.

Keresztény olvasók!

Szinte elgondolom, mily türelmetlenséggel fogják sokan közületek a bevezetést olvasni, miután a kíváncsiság „a zsidó-tükör” cím által már fel lett ébresztve! Talán át is szeretnék egyszerűen lapozni és azonnal a „zsidó tükörbe” – a törvényekbe – szeretnének pillantani. De ezt ne tegye senki. A bevezető megjegyzéseket ép oly szükségeseknek tartom, mint a következő, a zsidóknak a keresztényekhez való viszonyát megállapító törvények kiadását, mint magának a „zsidó-tükör”-nek nyilvánosság elé bocsátását. A keresztényeknek a zsidók részéről bánásmódját, valamint a sokféle praktikát, melyet a zsidók a keresztények ellenében oly gyakran alkalmaznak, nem érthetnők meg eléggé, ha nem ismerjük a törvényeket, melyek a zsidóknak ez irányban zsinórmértékül és irányadóul szolgálnak. A ki valamely nyelv szellemébe akar behatni, annak azon nyelv sajátos törvényeit is kell ismerni. Épen úgy annak is, ki valamely nép jellemébe és szellemébe akar behatni, úgy a polgári mint vallási törvényeket is ismernie kell, melyekből képződött és fejlődött ama nép szelleme és jelleme.

A zsidók elszórva élnek minden nép között és így nincsenek saját polgári törvényeik, de vannak különös, sajátos vallási tör-

vényeik, és ezekben arról is van gondoskodva, miní viseljék magokat a társadalmi életben a nem zsidók, különösen a keresztények irányában. De eme törvényeket sokkal hamarabb lehet felfognunk, ha ismerjük azok eredetét, lassankénti tova fejlődésüket és elterjedésüket. Miután pedig czélom, kedves keresztény olvasók, benneteket a zsidónép jellemével és sajátos szellemével megismerkedetni, szükségesnek tartom mindenekelőtt az ő törvényeiket a keresztényekkel szemben felfedni. Hogy ezeket minél világosabbá tegyem előttetek, elengedhetlennek látszott előttem, néhány, ha rövidre fogott szót is, előrebocsájtanom e törvények eredetéről, tovább fejlődéséről és elterjedéséről.

A zsidók története rövid átnézetben a Krisztus előtti első század kezdetétől. A Talmud eredete és annale fejlődése napjainkig.

Miután a zsidók a makkabäusok alatt a mindig jobban szétfoszladozó görög-syriai uralom alól magokat kiszabadították és János Hyrkanus, a Makkabäusi Simon fia alatt (135 egész 107-ig Kr. e.) teljes önállóságukat elnyerték, a kis tartomány rövid, mülékony virágzási kort ért el. Elfoglalták Idumäat, melynek lakóit, az adomitákat, körülmételés által a zsidóságba felvették, éjszakon hatalmukba ejtették Samariát, valamint egész sorát a tengeri városoknak, s így egész G'aliläaig terjeszkedtek ki. Csak még egy lépés látszott hiányozni e hatalom nagyobb megerősítésére, midön Aristobolus, Hyrkanus fia, kormányra-

léptekor (107. Kr. e.) a királyi címet és koronát felvette.

De a gyorsan felépített, de magában gyenge és tarthatlan épület csakhamar összeomlott. A hercegek uralmának és önállóságának alapja a főpapi méltóság volt, melyet a makkabliusi törzs magának kivívott: ehhez, mint mai nap is a keleti különféle egyházak és felekezetek főnökeinél bizonyos politikai hatalom is járult és a makkabäusok hősiessége, győzedelmeik fénye és az egész nép hálája e hatalmat mindinkább szélesbítették. De kezdettől fogva megvolt a meghasonlás magja a makkabäusok főpapi hatalmában. Az atyai törvény iránt hatalmasan felébredt nemzeti lelkesedés emelte őket; de ez nem volt már ama tiszta, szent tüze a hitnek, melyet a bírák, szent királyok és próféták előbbi időkben felkeltettek; az istentől jövő életszellem helyébe csakhamar a törvény betűihez való holt, merev ragaszkodás következett, egy ál, színlelt, ön igazságosság és mindazon remények mindinkábbi elvilágiasodása, melyet a próféták a Messiás jövőjére nézve adtak. Ez volt ama szellem, mely a makkabäusok első felmagasztaltatása óta, lassanként a farizeusok osztályát képezte.

A törvény iránti ezen nagy ragaszkodás, valamint annak más hagyományok által történt kibővítése ellen egy más párt keletkezett. Nagy Sándor győzedelmei következtében görög szokások és erkölcsök uralták egész Elő-Azsiát, Indiáig. A zsidók sem állhattak azok behatásának ellen; de különösen a hercegek (főnökök) voltak azok, kik ez új áramlathoz való szegődés által ama kis királyokhoz akartak hasonlók lennie

melyekkel, a syriai hatalom megdőlése óta, egész kelet lassanként megtelt. Ha most a h e r c ű e g e k csakis fő p a p i h a t a l m u k r a szorítkoztak volna, akkor hatalmuk köre kétséges, mindenestre c s e k é l y volt; mellettük állt a m a g a s t a n á c s (synedrium), mely nélkül mitsem tehettek; és nevezetesen a t ö r v é n y i, hozd hatalom egészen, a mózesi t ö r v é n y ezen m a g y a r á z ó i n a k és kibővítőinek kezében volt. Mihelyt azonban görög erkölcsökhöz és szokásokhoz szegődtek és mindinkább a syriai és phoeniciai k i s t y r a n n u s o k a t akarták utánozni, korlátlanul uralkodtak és szabadon a hagyományok bilincseitől Innen igen ínyére volt a későbbi makkabäusoknak, hogy a népben magában a s a d d u c ä u s o k pártja és felekezete keletkezett, mely mint látszik, azon ürügy alatt, hogy a törvény betűinél minden tekintet nélkül a hagyományokra állva maradjon, a görög életszokás és .nézetek behatásának soha sem szegült ellen.

A görög műveltség keleten történt terjedő sénél a jobb, erkölcsöikhez még hü zsidók közt is bizonyos ingadozás, bizonytalanság vala észlelhető. Ekkor az lett volna feladata a valóban észlelyes zsidóknak, hogy a törvények egyszerű, gyakorlati tartalmát vonták volna ki és e fegyverrel harczoltak volna a mindinkább és az észbeli műveltséggel b e h a t o l ó h i t e t l e n s é g ellen. De ennek véghezviteléhez hiányzott a legtöbb zsidó tanítónál a valódi szívbeli jámborság; ők az ellenkező utat választották. Már a makkabäusi idő előtt emelkedett náluk érvényre ez alapelv: „Asu mischmereth lemischmarti” vagyis: „Sövényezzétek körül a törvényt!” Hogy tehát biztosabban, megőrizhessék minden átlépéstől, a törvényokta-

tok minden fontos vagy nem fontos pontnál egy lépéssel tovább mentek mint a törvény! így például, ha a mózesi törvény a házasságnál bizonyos tiltott rokonsági fokozatokat állít fel, akkor a hagyomány még néhány fokozattal többet tartalmazott.

És hogy mily nagy volt a hagyományok e folyamának áradása, abból láthatjuk, hogy a csak másfél századdal Krisztus után feljegyzett *Mischna* hagyományai – a Talmud első része – mindazon dolgoknál, melyeknél Krisztus a farizeusi túlzásokat fedte, még jelentékenyen továbbra mennek. Ama törekvésnek tehát, hogy a törvények körülsvényeztessenek, a kedélyeket a törvény tulajdonképeni értelmétől mindinkább elidegenítenie kellett.

A törvény külső felfogásánál a farizeusok által, nemcsak hogy nem akartak annak külső szigorral eleget tenni, hanem félreismerték egész szellemét, központját, szeretetét és a parancsok külső határait felcserélték magával a törvénynyel: így pl. a „ne ölj” parancsot, csak tulajdonképeni gyilkosságra hitték, valamint a „ne lopj” parancsot úgy magyarázták, hogy abban csakis arról van szó, hogy embereket nem szabad lopni stb . . .

A farizeusok ellenében álltak a sadducäusok, kik látszólag csak a farizeusi hagyományokat kerülték, de valóságban ezen ürügy alatt az uralkodó világ- és idő-szellemnek akartak hódolni; minden makkabäusi herczeg, János Hyrkanustól kezdve, hozzájuk hajolt és a rómaiak rendszerint a sadducausokból vették az általuk megrendelt főpapokat. Az is mondatik, hogy ők csakis a gazdagok és előkelők közt bírtak köve-

tökkel. Továbbá ez időben a szamaritanusok felekezete is létezett, kik Mózes öt könyvéhez ragaszkodtak, de a próféták jövendöléseit elvetették. Volt még az essäusok felekezete is: ez annyiban különbözött a többiektől, hogy szorosán egybekötött társaság volt, melynek főhelye a sivatagban volt, a holttenger felé. Teljes birtokközösség uralkodott közöttük, a tagok négy, szorosán elkülönített osztályba voltak besorozva; csak egy osztálynak volt szabad házasodnia. Nézeteikben úgy látszik legközelebb állottak a legszigorúbb farizeusokhoz. Nyomorult kicsinylési szellemük által külső dolgokban, valamint kevély, mások fölé való emelkedés által még messzebb voltak az igazságtól, mint a farizeusok.

Létezett még egy felekezet, a Cuthijmók-é, kik 411-ben Kr. e. alapították. Hyrkanus királynak a sadducäusokhoz történt áttérése után, mire Eleazar (egy farizeus) szolgáltatott okot, mivel egy lakoma alkalmával el akarta tőle tagadni a papi méltóságot, – a farizeusok igen el lettek nyomva. Hyrkanus után annak legidősebb fia I. Aristobolus következett, ki 108-107 Kr. e. uralkodott és ki a farizeusok nagy ellensége is volt. 106-79. Kr. e. Jannai Sándor következett, ki eleinte barátja volt a farizeusoknak, de azután, mivel egyszer őt a templomban agyon akarták verni, legnagyobb ellenségükké lett. Utána Alexandra, Jannai felesége lépett a trónra, ki, mialatt Lucinius Lucullus Mithridates ellen vezette a rómaiak seregeit, élete 73 dik évében, 70-ben Kr. e. meghalt. Őt követte fia II. Aristobolus, ki megmérgeztetett. Ekközben a ravasz Antipater, mindinkább megnyerő a rómaiak ke-

gyét, különösen Julius Casarét. Ő, Antipater, felépítette Jeruzsálem falait, és két fia közül, Phasaelt Jeruzsálem helytartójává, a másikat pedig Heródest, Galiläa kormányzójává tette.

Midőn Cäsar meggyilkoltatott (44. Kr. e.) nyughatatlanság tört ki Judaában és Antipater Malchus által megmérgeztetett. Heródes azonban megboszulá atyját és Malchust Tyrus közelében meggyilkoltatta. Ezalatt Heródes hatalma mind-egyre növekedni kezdett.

Miután a philippi csata által (42-ben Kr. e.) a kelet Markus Antonius kezeibe került, a farizeusok Heródest és Phasaelt mint bitorlókat bepanaszlá. De Antonius, ezek által megvesztegetve, megerősíté őket hatalmukban és a Petrarcha címmel ruházta fel őket.

Ezután nemsokára a parthusok, egy zsidó (áruló) sereggel betörték a római birodalomba, Jeruzsálemet is elfoglalták, mi miatt Phasael öngyilkossá lett, Heródes pedig elmenekült. Heródes ezután a senatus kegyéből Judäa királyává lett. Midőn itt trónra lépett (39. Kr. e.) a farizeusokat, mivel ezek őt üldözték, elnyomni törekedett és barátja lett a többi pártoknak. Hogy mindent elbeszéljünk, mit a farizeusok Heródes idejében tettek, arra egy nagy folio kötet sem volna elégséges. Azért csak pár szóval akarom elmondani azt, hogy az egész idő alatt a farizeusok annyira el voltak foglalva dolgaikkal, működésükkel, hogy lehetetlen volt rájuk nézve hagyományaikkal foglalkozniuk, mert reggeltől estig úsztak egyeduralom és bosszúérti vágyukban, úgy hogy ennél fogva nem is volt kedvük a hagyománnyal (a később elnevezett M i s c h n á-val) bajmóldniok.

Azon időben, midőn Nero császár, kinek

kegyetlen uralkodását híven elénk tárja a római történetíró Tacitus (16, 16.) – legjavában uralkodott a romaiak fölött – egy Jézus nevű férfiú jött Jeruzsálembe és szüntelenül kiáltá: „Jaj a városnak! Jaj a templomnak!” A nép főnökei rász előjelek által nyugtalanítva, elfogatják e férfiút és megostoroztatják. Ez nem védi magát, nem is káromolja őket, de tovább kiáltja a „jaj”-okat. Albinus elé vezetik és megostoroztatják mindaddig, míg csontjai ki nem látszanak, de ő nem sir, nem esd kímélésért, hanem minden ütés után velőtrázó hanggal ismétli: „Jaj neked Jeruzsálem!” Albinus végre elbocsájtja mint örültet, de jajkiáltásai azért meg nem szűnnek. Ahányszor egyike a három nagy ünnepnek visszatért, Jézus is megjelent és ismétlé óvó és fenyegető jajkiáltását az egész nép előtt, míg kiűtött a háború és Jeruzsálem romba dőlt.

Jeruzsálem elpusztulásának történetét nektek kedves olvasóim elmondani szükségtelennek tartom, mert az úgyis ismeretes előtetek. Azért is egyenesen célom felé fordulok, hogy nektek oly röviden, mint csak lehetséges, előadjam a zsidó törvények, illetőleg a Talmud kifejlődését.

Midőn a zsidók Palästina visszafoglalásához és templomuk újbóli felépíttetéséhez kötött reményeiket, kénytelenek voltak feladni, ekkor főnökeik, az úgynevezett Tannaimok, vagyis tudósok, ismét foglalkozni kezdtek a hagyományyal, mely mint már előbb említve volt, egészen el lett feledve. Mindazt, a mi hacsak mint álom is élt emlékezetökben, jobban megjegyezni iparkodtak, ismételték, leírták, és megkezdették a sövényt építeni a törvény körül. Sa-

ját véleményük tette azután a feljegyzett hagyományok mellékletét. A hagyományt Mischnának vagyis ismétlésnek (tudniillik a mózesi törvénynek) nevezték, az előbbit Gemarának t. i. befejezésnek, mivel általuk lett a Mischna teljesen befejezve és kitökéletesítve, az egész mű pedig Talmud vagyis tan-könyv nevet nyert.

Mivel azonban a valódi hagyományt teljesen elfelejtették, és minden csak egybeállított álmódosítások és részben általuk kitálalt, költött dolog volt, azért sok czivakodás támadt közöttük, a Mischna összeállítása miatt, így majd nem is létezik Mischna, melyben ne fordulnának elő veszekedések. Az egyik például mondja: fehér, a másik bizton rámondja fekete; ha az egyik nappalt mond, a másik éjjelt fog mondani. A tan (Talmud) ennél fogva megvetett sokak által közülök, és a fentebb megnevezett különféle felekezetek közül sokan tértek át a kereszténységre, midőn annak igazságairól meggyőződtek és az írástudók költött hazugságait felismerték.

Midőn azonban ezt az írástudók észrevették, igyekeztek egymás közt békében élni és minden czivódást elkerülni. Miután azonban a tannak (Talmud) semmiféle alapja sem volt, ezen czélt el nem érhatték. Az írástudók széjjel voltak szórva, némelyek Babilonban bírtak iskolákkal, némelyek Palastinában; mások Rómában *)

*) Épen Rómában voltak a zsidók legsértehetőbbek és legfanatikusabbak a nem-zsidók irányában, különösen pedig a keresztények iránt Tacitus igazat mond, midőn így ír: „hogypontosan tartották szavukat egymás között, és készek is a részvételre, de minden más iránt telve vannak gyűlöletes

laktak és minden Tanna másképp tanította tanítványait, mert mindegyik más meséket költött. Innen volt azután – hogy mint azt a Talmudban sok helyütt találjuk – minden helységben más és más törvény volt és az, hogy a mi egy városban halálos bűnnek tartatott, a másik városban meg volt engedve. De minél tovább készítettek és írtak ily költött dolgokat és képzelődéseket, annál bolondabbá lett az egész. Az örültség már any nyira növekedett, hogy a rabbinusok magokat M ó z e s-nek kezdek nevezni. Ez annyit akart jelenteni, hogy: m i n d e n rabbinak meg van a hatalma törvényt hozni, ép úgy mint Mózesnek volt. (Vesd össze: Talmud Sabath pag. 101, Talmud Sueka pag. 39. Talmud Chullen pag. 93 és Talmud Beza pag. 38.) Minden következő nemzedék azonban gonoszabb lett e tekintetben mint az előbbi.

És így történt azután, hogy midőn a Talmudot már be akarták fejezni, és ha valaki jött és elmondá hogy: „K. X. rabbi ezt és ezt mondta”, lett légyen az törvényi dolog vagy mesebeszéd, ez minden további bizonyítgatás nélkül, hogy X. N. rabbi azt v a l ó b a n mondotta, azonnal elfogadtatott és a Talmudba felvétellett. Sőt még messzebbre mentek. Amaz időben sok oly zsidó létezett, kik, bár nem is ismerték a szentírást (L. Talmud Baba Kamma p. 48. és Talmud Kyduschin p. 29.) és a Mischnából még kevesebbet tudtak (L. Tospath, a Moëd Kattan Talmudban

ellenségeskedéssel; hogy evésben, alvásban, nemi összekötésben minden idegentől irtóztak, míg maguk között minden meg volt nekik engedve.” noha és sehol sem vittek véghez a zsidók annyi kegyetlenséget a kereszténység irányában, mint Kómában, annak terjedése kezdetén.

p. 5. és a Talmud Bechoroth-ban p. 46.) magokat írástudóknak adták ki és egy helységből a másikba utaztak a népnek sok mesét beszélve – és így fentartották magokat. A rabbinusok előtt is megjelenhettek mint írástudók és ezek ama meséket, melyeket nekik elmondtak, azonnal Isten szavának vették és leírták azokat a nélkül, hogy megvizsgálták volna, váljon az elbeszélte dolog igaz-e vagy egyáltalán lehetséges-e. (V. ö. Talmud Jehamoth p. 65 és 76, Talmud Nida p. 21, Talmud Baba Mezia p. 36 és 41, Talmud Berachoth p. 45, Talmud Sabath p. 52 és 75, Talmud Erubin p. 17, Talmud Sucka p. 44 és Talmud Chullon p. 56.) Röviden ily mesebeszédekéből alakult 175 év leforgása alatt az összes Talmud, mely épúgy tartalmaz számtalan nevetéses, bolond törvényt, mint ízetlen meséket.

De nem kell e felett csodálkoznunk, ha meggondoljuk, hogy az akkori rabbinusok, az akkori műveltségben sem jártasak, oly könnyen hívők és oktalanok voltak, hogy mindent mit nekik egy jött-ment előhadart, mint isteni tant fogadtak és írtak le. Éppen a rabbinusoknál jártak legjobban ily jött-mentek és ezek azon meséket, melyek fölött most a legközönségesebb ember is gondolkozva csóválja fejét és tréfára veszi a dolgot, mint igen eszélyes tanokat fogadták el. Hogy ítéletem nem túlszigorú, keresztény olvasó, megláthatjátok következő példamésékben, melyek a rabbinusok által a Talmudba felvételtek. – négy rabbi” – így beszéli a Talmud (Baba Bathra p. 58) „egykor Ábrahám sírjába szállt le, és ott találta Ábrahámot feleségének Sárának ölében, a mint az fejéből a tetveket tisztogatá el.” Továbbá ugyanezen helyen mondja a

Talmud: „azon helyen ott feküdt Ádám és Éva, Izsák és Rebekka, Jakab és Lea is eltemetve; ezek mindennap felkelnek és sétát tesznek, Éliás próféta pedig háziszolgájuk, ki minden reggel vizet készít be nekik a mosakodásra. Egy nap azonban nem jött el, mi fölött Ádám, Izsák és Jakab, valamint a nők is nem kevésbé csodálkoztak. Midőn másnap eljött és kimaradásának oka felől megkérdeztetett, azt felelte, hogy egy megbízást, melyet a mennyben kellett volna elvégeznie, nem tette meg, és ezért annyi ütleget kapott, hogy altest fájdalma gyötörték ezután, és e miatt nem jöhetett el.” Ép oly ízetlen következő történet, mely a *Minachoth* Talmudban van p. 29: „Midőn Mózes a mennyben volt, ott látta az Istent ülve és hallotta a mint a Talmudot tanította és e közben monda: ... rabbi ezt mondja, rabbi azt mondja, mi fölött Mózes nem kevésbé csodálkozott, midőn ezt hallá.” Továbbá elmondatik a Talmud *Megillaban* p. 7: „Isten megmutatta Mózesnek az egész a világ végéig létezendő rabbinusokat.” A Talmud *Kete both* p. 77 pedig mondja: „Jehoschua rabbi, Levi fia egyszer kiment, midőn vele a halál-angyala késsel kefében találkozott. A rabbi elkezdett az angyallal vitatkozni és kérte őt, mutatná meg neki a paradicsomot. A halál-angyala teljesíté kívánságát. Midőn azonban a paradicsom előtt álltak, a rabbi kiragadá az angyal kezéből a kést – mely nélkül az angyal hatalma megtörik – és beugrott a paradicsomba. Az angyal kiabált és kérte a kést, mert így mitsem tehetett, a rabbi azonban nem törődött vele és semmi áron sem akarta a kést visszaadni, míg végre maga az Isten jött és monda a rabbinak: „De kedves fiam,

kérlek mindenre mi szent előtted, add vissza nekem e kést, hisz nem kezdetünk a nélkül semmit sem. Ha pedig nem adod ide, akkor összerombolom az egész világot.” A rabbi meggondolta tehát magát és visszaadta a kést, de ő ott maradt elevenen a paradicsomban; és most nem kevésbé csodálatos minden lélek előtt, kik a paradicsomba mennek, ha ott látják a rabbit ruházatában – téli köpenyben és téli csizmában – ülni.”

Egy másik mese, melyet a Talmud elbeszél, az, hogy Ábrahám mindent, mi a Talmudban áll, a legkisebb szertartásig is, véghez vitte és követte. Azon kedves keresztény olvasóimat, kik a Talmudot eredeti nyelven megérteni képesek, ez alkalommal figyelmeztetem a *J o m m a* Talmud p. 28 és *K y d u s c h i m* Talmud p. 82 helyeire. Ott borzasztó csalást és szédelgést fognak felfedezni és eme helyekből valamint az itt később következőkből beláthatják, hogy a Talmud megírói nemcsak bolondok, de hazugok és csalók is voltak.

Mert épen csalásokról van szó, fel akarok hozni a Talmudból néhány helyet, melyet nem lehet csak oktalanságnak mondani, hanem közönséges csalásnak bélyegeznünk. így pl. nem ritkán fordul elő a Talmudban, hogy két rabbi közül, melyek egy és ugyanazon más rabbinus tanítványai, az egyik esküszik az Istenre is, hogy a rabbi így mondta, a másik pedig szinte egekre esküszik, hogy ugyanaz az úgy mondta. A rabbinusok különben igen könnyen vették az esküt, sokszor erősítettek valamit avval, mikor arra legkevesebb szükség sem volt.

Így egy rabbi többször esküszik a Talmudban (L. Talmud Sabbath p. 25): Ha nem lenne az

igaz, mit ő mond, úgy eltemetné gyermekeit. A rabbinusoktól megtanulta a zsidó nép is a könnyelmű esküvést és azért, ha mai nap is a zsidók oly könnyen veszik az esküt, és istennel majd minden mentséggel erősítik állításukat, úgy ezt csakis a rabbinusoktól tanulták.

De ha mind le akarnánk írni ama sok csalást és szédelgést, mi a Talmudban foglaltatik,, úgy erre magára egy egész vastag kötetre lenne szükségünk; számtalan a hely a Talmudban, hol vastag hazugság, de durva csalás is tűnik ki teljesen világosan. Csak még egyet akarok elmondani ezekről. A Baba Bathra Talmudban p. 75. ezt beszéli el egy rabbi: „Ő (a rabbi) egykor egy helyre érkezett, hol ég és föld érintkeztek egymással. De az égen e helyén egy lyuk volt és midőn ő ezt látta, a csomagot, mely vele volt, fogta és e lyukba tette le, hogy azt onnan – miután pár óráig nyugodott – ismét kivegye. Azonban mikor eljött csomagját ismét elvinni, nem találta ott és igen megijedt, mert félt, hogy valaki ellopta. E közben azonban egy férfi jött oda és ez felvilágosította előtte a dolgot. Amaz ember ugyanis azt mondotta: Az ég mindennap egyszer megfordul a föld körül. Tehát várjon következő napig, körülbelül ezen óráig; az ég forgása által ama lyuk ismét e helyre fog jönni, megtalálja majd holmijait. És most a rabbi becsület szavára és rabbi létére fogadja, hogy másnap az ég pontosan azon órára, melyben tegnap csomagját letéve, megérkezett ama helyre – csomagjával. Ő (a rabbi) azonnal megpillantá a lyukat, hol csomagja feküdt, kinyújtotta kezét, kivette azt és azután sietve elszaladt.” Ilyen mese nem egy, de ezer van a Talmudban. De nem

akarunk több Talmudbeli mesét elmondani, mert attól félünk, hogy eme kis művecskét, mely szándékunk szerint a zsidók komoly ethnographiája akar lenni, különben élez- vagy adomagyűjteménynyé változtatnánk át. Továbbá ha az ember mindazon meséket, melyek a Talmudban vannak, összegyűjteni és osztályozni akarná, nem ily kis füzetet, de köteteket írhatna össze. Itt csak mellékesen közöltem pár ily mesét, hogy evvel is kimutassam, mily oktalanság uralkodik a Talmudban. E bevezetés feladata előttetek keresztény olvasóim kimutatni a Talmud keletkezésének és fejlődésének történetét. Erre térek most vissza.

A Talmud idővel túl lett tömve költött dolgokkal, mesékkel, képzelődésekkel, ostobaságokkal, hazugságokkal, ellentmondásokkal és erkölcs-telenségekkel. De midőn mindegyre szaporodó *l i l y e n a n y a g*, akkor maguk a rabbinsok is gondolkozóba estek, és szükségesnek tartották, hogy a Talmud számára a gyűjtéseket bezárják és semmi újat többé fel ne vegyenek. 175-ben Kr. u. hoztak ily határozatot és a Talmud azon része, mely *M i s c h u á n a k* nevezetik, bevégeztnek mondatott ki. Ezután nemsokára sok *T a n n a j m* (tudós) gyűlt össze Palástinában és átkot mondottak azon zsidóra, ki az általuk akkor összeállított *M i s c h n á b ó l* valamit elvenni vagy ahhoz valamit hozzátenni merészkednék. Továbbá elhatározták, hogy leteszik a *T a n n á* (tudós) nevet és felveszik az *A m o r a* címet (vagyis: elbeszélő), mely csekélyebb az előbbinél.

Az *A m o r a j m* – (vagyis elbeszélőknek) nem maradt tehát más hátra, – miután új törvényeket nem volt szabad költeniök – mint hogy a *Mischnát m a g y a r á z z á k*, felette *v i t a t k o z*

z a n a k – és új meséket költsenek. Az előbb megnevezett Palastinában összegyűlt tudós-gyülekezet ugyanis a rabbinusok szabadságára hagyta, hogy mesét annyit beszéljenek, a mennyit tesszik. E magyarázatok, jegyzetek és az új mesék is újból összegyűjtettek és egy művé egyesítettek, mely a Talmud második részét képezi és Gr e n i a r a (vagy befejezés, t. i. a Mischnának) nevet nyert. A Mischna befejezése után 120 évig még folytattik a rabbinusok mesterségüket a mesék kitalálásában, hazugságok és hamis tanok terjesztésében és különösen a keresztények iránti legmélyebb gyűlölet és durva megvetés elterjesztésében. Midőn ez újonnan gyűjtött anyag is igen sokra halmozódott, akkor egy második gyülekezeten körülbelül 300-ban Kr. után elhatározták a Talmud második részét is bezárni, és a G e m a r á b a többé semmi újat sem felvenni. Átkot mondtak ki arra is, ki a G e m a r a t ítélné és bírálgatná és e szavakkal végzek: „A ki a T a l m u d egy törvényét, akár a M i s c h n á b ó l, akár a G e m a r á b ó l nem hiszi, vagy a ki valami történet vagy elbeszélés – vagy bármilyen felett is, m í a T a l m u d b a n f o g l a l t a t i k – kétkedik, az ki van zárva a zsidóságból és halállal haljon meg!”

A közönséges nép ezen, valamint minden időben engedelmes volt tanítói iránt; mindent elhitt, mit a rabbinusok eléje csacsogtak, mintha csak Mózes hozta volna le a mennyből ama mindenféle tanításokat a kőtáblákon. Általában a nép amaz időben igen hátra maradt mind vallási dolgokban, mind más műveltségben. A legtöbb zsidó sem olvasni, sem írni nem tudott. Azért is a nép,

mert maga mitsem értett, minden dologban és tettben a rabbinusoktól függött. Minden rabbi az ő körében a nép között egy szent, bölcs, sőt patriarcha tekintélyében állott. A törvények azonban, melyek után a rabbinusok igazodtak és a népet vezették, a különféle helyeken teljesen különfélék voltak. Mert, mint már fentebb emiítettük – nincs a Talmudban, – sem a Mischnában sem a Gemarában – egyetlen törvény sem, mely fölött ne keletkeztek volna véleményeltérések és heves vitatkozások. Ha pl. az egyik azt mondja *Koscher* (azaz: jól van, jól van megölve = meg szabad enni), akkor a másik *Trephat* kiált (elszakadt, ha nem szól húsról) vagy: nem jól ölte meg = tehát nem szabad megenni; ha az egyik *Mute r-t* mond (azaz: feloldva = meg van engedve), akkor a másik rámondja *Assur* (azaz: megkötve = nem szabad); ha az egyik *Chajav*-ot kiált (v. bűnös), arra a másik rákiáltja *Saka i* (azaz: szabad) stb. – E miatt teljesen különböző vélemények szerint igazodtak a rabbinusok, bár mindnyájan a Talmudra hivatkoztak, úgy hogy a mi egy városban tiltva volt, a másikban megengedett dolog volt. (L. Thosphath, *Abodu Sarah Talmudban* p. 38, és *Raschi*, a *Nida Talmudban* p. 8.) De azért a nép között nem támadt gyűlölködés és ellenségeskedés e Talmud-béli ellenmondások daczára, mivel senki sem tudta bizonyítani, hogy az ő véleménye valódibb mint a másiké. Mindenki zavartalanul engedte a másikat, hogy ama rabbi szerint intézze dolgait a Talmudot illetőleg, mely szerint neki épen tetszett. A zsidó nép ezen itt ecsetelt állapota és vallási elzüllése körülbelül 700 évig tartott, a nélkül,

hogy valami jelentékeny változás történt volna. E korszak alatt már nem bírtak A m o r a névvel a rabbik, mint a Talmud összeszedésének és bevégzésének idejekor, hanem N a s i e címet használtak (vagyis: fenkelt), valamint G a o n - t is (vagyis: nagy), mely utóbbi nevet még mai nap is viselik a legjelentékenyebb és legnagyobb rabbik – milyen azonban most igen kevés van. Sok munkát írtak e korszak alatt a rabbik, de kevés tartatott fenn, a melyek pedig fennmaradtak, nem bírnak jelentőséggel.

Ezen időben leghírveesebb rabbik voltak a babyloniaiak és francziaországiak. 1032-ben egy A l p h o s s i I z s á k nevű ember írt egy munkát, melyet kis T a l m u d n a k neveztek el. E műben mindazon mesék, melyek a törvényekkel voltak összekötve, elhagyattak, ellenben a Talmud törvényei állítottak világosan előtérbe, melyek összeállításánál a szerző majd ezen, majd azon Talmud-rabbi nézetére támaszkodott. A munka ugyan nagy feltűnést keltett a rabbinusok között, de nem ismertetett el mindenütt törvénykönyvnek. Nagyobb érvényt szerzett magának M ó z e s rabbi könyve, ki M a i m o n fia volt. Ez 1169-ben egy 4 kötetes nagy munkát bocsátott közre M i s c h n a Thóra cím alatt, melyben minden törvény rendszeres sorba van osztva, és mely röviden a Talmud ö s s z e s törvényeit magában foglalja. A mű eleinte több rabbi által megtámadtatott, mivel nagyon s z a b a d e l v ű n e k tartották szerzőjét. Azonkívül ő még egy bölcsészeti munkát is írt M o r a N e b o e h i m címmel, mi ama időben annál kevésbé volt ajánlós a szerzőre nézve a rabbinusok részéről, mivel akkoron a bölcsészet és bölcselkedés nagy bűnnek tartatott.

Ennek daczára körülbelül 100 évvel később oly mértékben kezdett tiszteltetni e munka a zsidók által, hogy mindnyájan a szerint igazodtak és a *M a i m o n i m ű* az egész világ zsidóinál elfogadtatott.

Könnyen megérthető és közönséges rendszerénél fogva e munka a nép között is nagyon elterjedt, mi azt eredményezé, hogy a nép jobban megismerte vallási törvényeit, mint valaha. A Talmud tanai népszerűsítve és a zsidó nép által hozzáférhetőkké lettek.

A zsidó nemzet azonban oly különös és oly törvényújságot kedvelő, hogy meglevő törvények vagy törvénykönyvek, nem elégségesek nekik hosszú időre. Mellesleg megjegyzem, keresztény olvasó, hogy ha az ember a zsidók minden törvénykönyveit és ezeknek minden kiadását, — melyek a Talmud kezdetétől fogva máig kiadatnak, — egy helyre akarná hozni, azokból akár hidat is lehetne építeni a Dunán át, — és mégis e sok törvénykönyv sem volt nekik elegendő! Mindig volt valami új kételyük, valami új hitök, melyek létező törvénykönyvekben nem voltak meg és így csinálnak folytonosan még mai napig is új törvényeket, a Talmud és más törvénykönyveik kitalálási éles képessége által arra izgatva — és így lesz bizonyosan mindig, a meddig csak zsidók fognak élni e világon! *M a i m o n* könyve után nemsokára egész tömege jelent meg az új törvénykönyveknek, melyek telve voltak új badarságokkal és oktalanságokkal. *M a i m o n* munkája igen egyszerű és rövid volt a zsidóknak; valami nagyobb és részletesebb művet kívántak. E kívánalmon akart segíteni többek között *A s c h e r J a k a b* rabbinus *T h u r* című művé-

vel, melyet 1321-ben írt. De midőn ez nem tartott kielégítőnek, akkor két rabbinus Karú József Palästinából, és Usserls Mózes Krakkóból, 1576-ban egy törvénykönyvet állítottak össze, e cím alatt: Schulchan aruch (azaz: terített asztal). E könyv teljes törvénykönyv akart lenni minden zsidó számára és érvénynyel bírt minden zsidóra nézve. Ez érvényt el is nyerte és bírja ma i napig. Ezen Schulchan aruch, mihelyt megjelent és megismertetett, a világ minden rabbija által mint a minden helyre és minden időre érvényes valódi tiszta törvénykönyv, fogadtatott el. Mindazon törvények, melyek a Schulchan aruchban foglaltatnak ma i n a p i s b i r n a k é r v é n y n y e l. A Schulchan aruch szerzői ugyanis annyiban tértek el az előttük létező törvénykönyvek szerzőitől, hogy míg ezek a Talmud összes törvényeivel foglalkoztak, ők csak is olyanokat vettek be törvénygyűjteményükbe, melyek máig is bírnak érvénynyel – nem pedig olyanokat is, melyek csak a templom fennállásának ideje, alatt értek. Az utóbb általam közlött törvények tehát a mai, köztünk élő zsidókat illetik, a mennyiben ezeknek önkényt ellen nem mondanak. A Schulchan aruch első megjelenésétől fogva máig számtalan sok kommentár íratott hozzá, továbbá még sok mindenféle kiegészítő, és magyarázó könyv jelent meg a Schulchan aruchhoz „Schaloth Utschuboth” cím alatt (t. i. kérdések és feleletek). Benne feltalálhatók mindama vélemények, Ítéletek stb. melyeket a rabbinusok az utolsó 300 év alatt konkrét esetekben a Schulchan aruchra való vonatkozással állítottak fel. A k o m m e n -

t á r o k n a k valamint a S c h a l o t h U t s c h u b o t h n a k azonban nincs törvényereje; ezek szerzőinek csak a Schulchan aruch 4 nagy kötetét kell magyarázniuk és Ítéletelniük, hol ellenvéleményeket szolgáltatnak. A Schulchan aruch szerint kell mai nap is az egész világ zsidóságának igazodnia, azon pontokban is hol ez a Maimon felfogásától eltér. Azon zsidó, ki ok nélkül nem követi a Schulchan aruchot – vagy ha csak e g y törvényt is – nem hisz, azt elveti, úgy az Rasch annak (istentelen) és E p i k o r e s-nek (szabadelvű, hitetlen) mondatik, elátkoztatik minden zsidó által, és e könyvecske 50-dik törvénye szerint meg is ölethetik, ha ez lehetséges. A Schulchan aruch szerzői nem csak mi t nagy tudósok és művészek tekintélyében állnak a zsidók előtt, mivel a törvények nagy tömegét szépen elrendezték, hanem prófétai fényben is tündökölnék előttük, mint szent emberek tiszteltetnek, majd annyira mint a nagy törvényhozó, Mózes. Karú J ó z s e f, a Schulchan társszerzője életrajzot írt magáról, melyben igen sok csodálatos dolgokat beszél. Pl. o. „Volt egy angyala, ki mindennap eljött hozzá és őt tanította. Egy napon elmondá neki, hogy Isten kimondhatlanul örül a Schulchan aruch megírásának, oly annyira örül rajta, mintha új világokat teremtett volna. Csak két hibát talált benne Isten, melyeket Karú az angyal közlése folytán azonnal ki is javított.” Számtalan még ízetlenebb dolog fordul elő a Schulchan aruchban, de ennek daczára nemcsak tudósnak, hanem prófétának tartják a zsidók Karú rabbit (ki a retek-evés históriájáról is híres – vagyis inkább nevetésre méltó). Miután tehát, keresztény olvasóim, rövid vonásokban előadtam nektek a Talmud ere-

detét és kifejlődését és a rajta alapuló törvénykönyvekének is, bocsánatot kérek, hogy a zsidóknak a keresztényekhez való viszonyát illető törvények megértésére még e g y r e figyelmeztetek benneteket. Számtalanszor fordul elő a Schulchan aruehban (és onnan vannak e törvények többnyire szó-szerint fordítva) e szó **Akum**. E szó eredetileg és tulajdonkép a **csillagszolga**k számára használt szó. Rövidítés vagyis inkább egy kezdőbetűkből összeállított név ez: **A o b d e K o c h a b i m U M a s u l o t h** (vagyis: csillag-planéta szolgál), de később egészen átváltozott a keresztény kifejezés jelölésére, a Schulchan aruchban nem is jelent mást mint: **k e r e s z t é n j-t**. Ez kiviláglik a Schulchan aruch Orech Chajem §. 114. (v. ö. a 4-dik törvényt) hol is egy akumról van szó keresztel. A Schulchan aruch szerzői nyíltan kimondják, hogy művökben csak oly dolgokkal foglalkoznak, melyek a jelenre;, illetőleg a jövőre szólnak és nem a múltra; a melyek az ő idejökben és azon vidékeken, hol a szerzők éltek, fordultak elő. Pedig 300 év előtt nem volt Krakkóban csilláé;-szolga. És mivel a **S c h u l c h a n a r u c h** mostani kiadásában is használtatik e kifejezés „mai nap-ság” úgy ennek a jelenre kell szólni, valamint „vidékeinken” azon helyekre, országokra, hol a Schulchan aruch el van terjedve.

Hogy Akum – keresztény, biztosan kiviláglik következőkből: Európa művelt államai rabbijainak sokszor tétetnek elő oly esetek megítélés és véleményadás végett, melyekben csakis most élő **z s i d ó k r ó l** és most élő **k e r e s z t é n y e k r ő l** van szó. A rabbinusok véleményadásait a Schaloth Utschuboth mondataival bi-

zonyítják, a milyen ezer meg ezer van és milyennek még ma is készíttetnek tudós rabbinusok által. A keresztény megnevezés azonban majd soha sem más ezen véleményekben, mint Akum, mely szó a Schulchan aruchban és Schaloth Utschubothban is használtatik. Ritkább a Nochri, Goi elnevezés (nem-zsidó). Oly világos dologról, mint hogy A k u m = keresztény, nem is kellene egy szót sem vesztegetni. E tény oly dönthetetlen, mint hogy nappal van, ha a nap süt. De mivel már találkoztam olyannal, ki el akarta hitetni egy kereszténnyel, hogy Akum alatt csak csillagszolga és nem keresztény van értve, és mivel egykor a Schulchan aruch egy címlapján találtam e, a keresztények megcsalására és félrevezetésére szánt hazugságot (1. Beer Hagola Schulchan aruch Choschen Hamischpath §. 425), hogy az Akum alatt nem értendőek a most élő keresztények, – ennél fogva jónak láttam e megdönthetetlen dolgot kissé világosságba állítani: miszerint a mostani zsidók minden törvényében, hol Akumról van szó, ezen Akum alatt a keresztények vannak értve. Tehát ne hagyjátok magatokat e dologban sem valami csaló által félrevezettetni és elámíttatni.

A szerző.

A fordító.

Ego scio (juoiiiam intrabuut post discusionem nieaiu lupi rapaces in vos, non parcentes gregi.

Act. Ap. 20. 29.

1. törvény.

1) A zsidónak nem szabad oly ruhát melyen Zizi van (a ruha sarkán levő rojtok, melyet a zsidók reggeli imájuk alkalmával használnak, 1. 4 Mózes 15, 37) egy A k u n i n a k (= kereszténynek) eladni; 2) Kern szabad neki ilyen ruhát még zálog b a vagy olyan c z é l r a sem adni egy A k u m n a k. hogy ő azt megtartsa. Mert ha egy A k u m (keresztény) ilyen ruhával fog bírni, akkor félni lehetne, miszerint megcsal egy zsidót, mivel mondhatná, hogy ő i s zsidó; és ha ekkor a zsidó bizalommal lenne irányában és vele egy utazást tenne akkor, az A k u m agyonütné.

1) S c h u l c h a n a r u c h, O r a c h C h a i j m §. 20,

2.) a Talmud M i n a c h o t-ból p. 43.

2) Ugyanott. N i m u c k e J o s e p h-ből.

2. törvény.

1) Mindent, mire a zsidónak szertartásilag szüksége van, mint pl. a fentebb említett rojtokat stb. nem s z a b a d Akumnak (kereszténynek) készítenie, hanem csakis zsidó készítheti, mert ilyen dolgokat csakis emberek készíthetnek,

az Akumok (keresztények) pedig nem tekinthetnek a zsidók által embereknek.

1) Schulchan aruch, Orach Chajim §. 14, 1 és §. 32, 9, és §. 33, 4 és §. 39, 1 és 2.

2) L. Talmud Jebamoth.

3. törvény.

1) A Kadisch-imát (vagyis az „Ithgadal Vejth Kadash” kezdetűt) csak akkor lehet elmondani, ha tíz zsidó van együtt és pedig úgy legyenek együtt, hogy ne válaszsza el őket egymástól sem sár, piszok vagy egy Akum (keresztény).

1) Schulchan aruch, Orach Chajim §. 55, 20, a T o s p a t h-ból a P e s a c h i m Talmudban p. 85.

4. törvény.

1) Ha a zsidó egy Akummal (kereszténnyel) találkozik ki keresztet visz, akkor a zsidónak szigorúan meg van tiltva fejét meghajtania, még akkor is, ha épen imádkoznék; és ha imádságában oly helyhez jutott volna, hol meg kell hajtania fejét (vannak ugyanis a zsidók imádságaiban ily helyek) akkor ezt ily alkalommal el kell hagynia.

1) Schule han aruch, Orach Chajim §. 114, 8, a Hagahoth Asche r-ből és OrSurna-ból.

5. törvény.

1) Áron főpap fiai, most is, midőn nem létezik már templom, sem áldozat Jeruzsálemben, az elszórt zsidók között bizonyos tekintéseket és tiszteletmutatásokat osztogassanak a közönséges zsidókkal szemben, és tartsák meg mindig jogú-

kat minden ünnepnap áldásukat adni a zsidókra; ha azonban valamelyik zsidó gyermeke Akum (keresztény) lett, akkor a család meg van szentségtelenítve és így elveszti papi jogait.

1) Schulchan aruch. Orach Chajjm §. 128. 41, a M o r d e c h a i b ó l a S a n h é d r i n Talmudban.

6. törvény.

1) Oly zsidó, ki Akummá (keresztény-nyé) lett, oly mértékben van elátkozva 2) hogy ha gyertyákat vagy efféléket ajándékozna a zsinagógának; azokat elfogadni meg van tiltva.

1) Schulchan aruch, Orach Chajjm §. 128 41 a P y s k e M e h a r i W e i l - b ó l §. 64

2) Elátkozni annyit tesz, mint kiközösíteni, a vallásegységből kizárni.

7. törvény.

1) A Symun-imát, (azon imát, melyet a zsidók evés után mondanak s melynek végén a háznak ura is megáldatik) nem szabad valami Akum (keresztény) házában elimádkozni, nehogy az Akum (keresztény) is megáldassék.

1) Schulchan aruch, Orach Chajjm §. 193, 3 a H a g a - b a n.

8. törvény.

1) Az illat minden élvezetéért a zsidónak el kell imádkoznia a B e r a c h a t, egy rövid hála-imát, kivéve, ha a fűszerek vagy a bármi más jóillatú, árnyékszéken lett volna már egyszer, hogy ennek rossz szagát enyhítse, vagy ha a jó-

illatú egy kéjhölgy kezeiben lett volna, ki illatos dolgokkal ékesíti magát, hogy az embereket bűnre ingerelje, vagy ha a jóillatú egy templomban (t. i. keresztény templomban) lett volna; ezen esetekben meg van tiltva Berachath mondani az illat élvezetéért, mivel már vagy az árnyékszék, vagy a kéjhölgy, vagy a templom által tisztátalan ná lett.

Íj Schulchan aruch. Orach Chajm §. 217. 2, 4 és 5. a Berachoth Talmudból p. 51 és v. 53 és Maion Hilchoth, Berachoth Pereek 9.

9. törvény.

1) Minden zsidónak kötelessége, hogy ha elmegy oly templom (t. i. keresztény) mellett, mely össze van dőlve, mondani: „Dicsértésél Uram, hogy elirtottad e bálványházat”; és ha a zsidó egy még fennálló (keresztény) templom mellett elmegy, kötelessége mondani: „Dicsértésél Uram, hogy a gonoszt tevőknek meghosszabbítod haragodat”, 2) és ha együtt lát 600,000 zsidót, akkor mondja: „Dicsértésél te, bölcs Uram!”; ha azonban Akum-ot (keresztényeket) lát, akkor kötelessége ezt mondani: „Anyátok nagy szégyenben áll, és a ki benneteket szült, gúny tárgyává lön” (Jeremiás 50, 12) 3) és ha egy zsidó, zsidó temető mellett megy el, mondja magában: „Dicsértessék az Úr, hogy joggal teremtetd őket” és az Akum-ok (keresztények) temetője előtt pedig mondja: „Anyátok nagy szégyenben áll stb.” 4) Ha egy zsidó valami Akum (keresztény) szépen épült házát látja, kiáltson fel: „Zúzza össze Isten a kevély-lelkűek házait”, ha azonban egy Akum (keresztény) rombadőlt háza mellett megy el, akkor

mondja: „Isten az Urok, ki megboszulja magát rajtok!”

1) Schulchan aruch. Orach Chajjm §. 224, 2, a Berachoth Talmudból p. 54

2) Ugyanott, ugyanonnan p. 58.

3) Ugyanott, ugyanonnan p. 59.

4) Ugyanott, ugyanonnan p. 58.

10. törvény.

1) Minden szombat estéjén minden zsidónak kötelessége, mihielyt világosságot pillant meg, – mondani: „Dicsértessél Uram, a világosság teremtője”; ha azonban templomból jön a világosság nem szabad Istennek ilyen világosság élvezeteért köszönetet mondani.

1) Schulchan aruch, Orach Chajjm §. 298, 5. a Thur-ból.

11. törvény.

1) Szombaton minden zsidónak szigorúan el van tiltva valamit venni vagy eladni; de meg van engedve, egy Akumtól (kereszténytől) Palästinában házat venni, sőt még írni is szabad ez esetben, hogy csak kevesebb legyen egy Akummal (keresztényvel) és több egy zsidóval Palastinában,

1) Schulchan aruch, Orach Chajjm §. 306, 11, a Baba Kamma Talmudból p. 80 és a Gyttin Talmudból p. 8.

12. törvény.

1) Minden oly dolog szombaton meg van engedve, sőt kötelesség mi által egy zsidó a haláltól megmenthető. Ha tehát szombaton ráömlik a ház vagy egy rakás kő valami zsidóra, akkor el lehet vinni az omladékot, hogy

az alatta fekvő zsidó élete megmentessék; sőt ha több Akum (keresztény) is feküdne a zsidóval az omladék alatt, és az Akumok (keresztények) is meg lennének mentve, ha a zsidót kimentjük, (pedig ez t. i. egy Akumot (keresztényt) a haláltól megmenteni még köznap is, nagy bűnnek tartatik általok, mint ezt alább (v. ö. 50. törvény) látni fogjuk, még akkor is, el kell távolítanunk a köveket, hogy a zsidót megmentjük.

1) Schulchan aruch. Orach Chajim §. 329, 2, a Jomma Talmudból p. 84.

13. törvény.

A zsidó bábának nemcsak meg van engedve, de kötelessége is, egy zsidó asszonynak szombatot segíteni, és e mellett mindent is tenni, miáltal máskülönben a szombat megszentésértelenített. 1) Keresztény asszonynak segítenie azonban meg van tiltva, még akkor is 2) ha lehetne rajta segíteni anélkül, hogy a szombat megszentésértelenítették, 3) mivel csak mint állat tekintethető.

1) Schulchan aruch, Orach Chajim §. 330, 2, az Aboda Sarah Talmudból p. 26.

2) Tospath ugyanott.

3) L. Talmud Jebamoth, Kyduschin és Ketliuboth.

14. törvény.

1) A Pascha estén (a húsvét előtti első estén) minden zsidó mondja el Schephoch imát (t. i. a zsidók azon imáját, melyben Istent kéri, öntse ki dühét a Góijm-okra (keresztényekre), és ha ezen imát ájtatosan mondják el, akkor az

Úr kétségkívül meg fogja azt hallgatni és elküldi a Messiást, ki majd kiönti haragját a G r o i j m-okra (keresztényekre).

1) Schulchan aruch, Orach Chajim §. 480 Hága, a M e h a r i B r i n-ből.

15. törvény.

1) Azon ünnepnapokon, melyeken minden dolog el van tiltva, főzni nem szabad: csak azt szabad mindenkinek főznie, mire magának szüksége van. De meg van engedve, hogy ugyanabba az edénybe több ételt is tehet, mint a mennyi saját maga számára szükséges, sőt ha a fölös ételt k u t y á k n a k is akarja adni; mert kötelezve vagyunk a kutyákat is élni hagyni.

2) De meg van tiltva valami A k u i n a k (kereszténynek) több ételt főzni, mivel semmiképen sem v a g y u n k k ö t e l e z v e ezeket élni engedni.

1) Schulchan aruch, Orach Chajim §. 512, 3 Hága a B e t h J o s e p h-ből és J e r u s c h a l m m y-ből.

2) Ugyanott, l. a B e t z a Talmudból p. 21.

16. törvény.

1) A C h o l h a m o ë d ideje alatt (egy ünnepje a zsidóknak, mely tavaszra és őszre esik) minden k e r e s k e d e l m i ügy és dolog szigorúan tilos: de meg van engedve A k u m m a l (kereszténnyel) uzsoráskodni, mert az Akummal (kereszténnyel) történő uzsoráskodás m i n d e n i d ő b e n k e d v e s é s t e t s z ő a j ó I s t e n n e k .

1) Schulchan aruch, Orach Chajim §. 539, 13, a T h u r- és R a b b. A s c h e r-ből.

17. törvény.

1) Ha valahol kiütött a pestis és ennek következtében sok ember lesz ennek áldozatává, akkor a zsidóknak össze kell jönni zsinagógájukban, és anélkül hogy egész nap ettek vagy ittak volna, imádkozzanak Isten irgalmáért, hogy ez távolítsa el tőlök a pestist. Ha azonban az állatok között ütött ki a vész, akkor ez mind nem szükséges, de akkor igen, ha *d i s z n ó k* között ütött volna ki, mert ezek belei hasonlók az emberiekhez, valamint akkor, ha a járvány az *A k u m o k* (keresztények) között dühöng, mivel ezek testi alkata is *h a s o n l ó a z e m b e r e k é i h e z!*

1) *S c h u l c h a π a n i e h. O r a c h 0 h a i j m §. 576, 3, a T h a n i t h T a l m u d b ó l p. 21.*

18. törvény.

1) A Haman-ünnepen, minden zsidónak el kell mondania az Arur Hainan hálaimeit, a mi-ben áll: „Átkozott legyen Hainan és minden Akum (keresztény), áldott pedig Markus és minden zsidó!”

1) *S c h u l c h a n a r u c h, O r a c h G h a i j m §. 690. 16, a J e r u s c h a l m y M e g i l a T a l m u d b ó l.*

19. törvény.

1) Minden **Bethdin** (azaz: főrabbi hivatal) mondhat ki halálos ítéletet, mai nap is, 2) ha ez szükségesnek tartatik, ha a bűn magában véve 3) nem is érdemel halálbüntetést.

1) *S c h u l e h a n a r u c h. C h o s c h e n H a m i s c h p a t h §. 2, 1 a S a n d h e d r i u T a l m u d b ó l p. 4ő.*

2) Csak a Sandhedrinok mondhattak ki halálos ítéletet és ennél fogva, mióta a Sandhedrin és templom nem lé-

tezik a halálos ítélet kimondásának joga is elenyészett. De azon esetben, ha a Beth din ek egy ember halálát szükségesnek tartják, még most is halálbüntetést kell szabniok. 2) Schulchan aruch, Chosehen Hamisch-path §. 2. 1 a Maimon Hilchoth Sanliedrin Percek 24.

20. törvény.

1) Ha két zsidó veszekedésbe kerül egymással, legyen akár pénz- akár más dolog miatt, és ha bíró határozatát akarják igénybe venni, akkor menjenek a Beth din-hez és annak ítélete alá vessék magukat, de nem szabad egy Akum-hoz (keresztényhez) menniük, sem oly királyi törvényszék elé, hol Akum-ok a bírák; és ha ítéletük egybehangzó is a rabbinnsiéval, még akkor is nagy véték és istenkísértés.

2) A ki azonban ezen parancsot átlépi és más zsidóval keresztény törvényszék előtt keresne igazságot, azt, a Beth din-nak hatalmában áll kiátkozni (azaz: kiközösíteni), míg az zsidó felebarátját az általa adott követeléstől fel nem menti.

1) Schulehanaruch, Chosohen Hamisch-path S- 26, 1, a Gylin Talmudból p. 8S

2) Ugyanott H a g a, a J o s e p l i K o l o n - f é l e S c h o - l o t h U t s c h n b o t h - b ó l §. 154.

21. törvény.

1) Egy zsidó nem állíthat Akumot (keresztényt) tanúnak más zsidó ellenében. Ha tehát egy Akum (keresztény) egy zsidótól pénzt követel, és ha a zsidó ezt az Akumtól eltagadja, akkor más zsidónak, ki tudja, hogy az Akuninak igaza van, meg van tiltva, az Akum (keresztény) mel-

lett tanúskodni. Ha valamely zsidó átlépte e parancsot, és ha tanúnak szolgált egy Akum javára zsidó ellenében, akkor a Beth din kötelezve van ezen zsidót kiátkozni (azaz kiközösíteni).

1) *Schulchan aruch Choschen Hamisch-path* §. 28, 3, a *Baba Kamma* Talmudból, p. 113.

22. törvény.

1) Csak az szerepelhet mint tanú, ki legalább valami emberiességgel és becsülettel bír; az azonban, ki elveti becsületét, mint p. o. olyan, ki mezítelenül megy ki az utcára, vagy ki Akumtól (kereszténytől) kér alamizsnát, holott titokban teheti (szüksége szerint bármennyit is akar) azt, az kutyához hasonlít, mivel nem tiszteli becsületét és így nem istanuk ép es.

1) *Schulchan aruch Choschen Hamisch-path* §. 3, 4. 18. a *Sanhedrin* Talmudból p. 26.

23. tömény.

1) Tanuknak csak azok tekinthetők, kik ember névvel bírnak, egy Akum (keresztény) ellenben, vagy oly zsidó, ki kereszténynyé lett és ki még gonoszabb mintha (született) keresztény lenne, semmiképen 2) sem tekinthető embernék, következésképp tanúvallomásuk sem bír semmi értékkel!

1) *Schulchan aruch, Choschen Hamisch-path* §. 34, 19 és 22, a *Baba Kamma* Talmudból p. 14 és *Aboda Sarah* p. 26 és *Maimon Hilchoth Edoth Pereck* 16.

2) V. ö. 2. törvény.

24. törvény.

1) Ha egy zsidónak körmei közt van egy Akum (keresztény) (a chaldei nyelvben ezen ki-

fejezés áll: Magn rúpia, mi annyit jelent: nyúzni, folyton megcsalni, a körmei közül ki nem bocsájtani) úgy más zsidónak is szabad ugyanazon Akumhoz (keresztény) menni, és neki pénzt kölcsönözni, és őt megcsalni, elannyira, hogy az Akum (keresztény) pénzétől megfosztatik. *Mert 2) egy akumnak a pénze (keresztényé) uratlan vagyon, és a ki akarja, annak van összes joga hozzá, hogy magát annak birtokába helyezze!*

1) Sulchan aruch, Choschen Homischpafch § 1,56. Hága 5, ki van véve a Mordechai Baba Bathra és Hagahoth Maimone Hilchoth Schechemin Pereck 6- ből.

2) Ugyanott, ki van véve a Baba Bathra talmud p. 54-ből.

25. törvény.

1) Egy községben lakozó polgároknak (t. i. zsidóknak) joguk van, más kereskedőknek megtiltani, hogy az ő lakhelyükre jöjjenek, és hogy portékát (áruczikket) olcsóbban adhassanak el; kivéven, ha az idegennek áruai jobbak, mint a benlakókéi. Akkor a benlakók nem tilthatják meg, hogy ha a vevők jobb minőségű árat kapnának. De 2) csak nagyon természetes az eset ott, a hol a vevők zsidók, a hol ellenben a vevők az Akarnok (keresztények), ott az idegennek nagyon is meglehet tiltani, mert az bűn, hogy az Akum (keresztény) valami jónak legyen részesevé, mivel minálunk (zsidóknál) alapelv az 3), hogy meg van engedve a kutyának egy darab húst oda dobni, de nem egy Nochrít (keresztényt) ajándékozni meg vele, mert egy *kutya jobb, mint egy Nochrít (keresztény)*.

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 156. §. Hága 7, ki van véve a Rabbi Ascherből és Mehari Hallevyből.

2) Ugyanott, ki van véve a Rabbi Jerueham 31. §-ból és Magid Mischna Hilchot Schiecheniin Pereck 6-ból.

3) Raschi Deuteranomium 14. 21.

26. törvény.

1) Ha egy zsidónak megbízottja van az ítz létben, a melylyel kicsinálta, hogy minden a mit találna, a principálisé legyen, és a megbízott egy Akumot (keresztényt) megcsalt, az által, hogy az Akum által a már rég megfizetett adósságot még egyszer megfizette, vagy az Akumot (keresztényt) a számadásban megcsalta és így tovább, úgy ezen nyereség a principálisé, mert ilyen nyereségek hasonlóképp tekintendők, mint a talált dolgok 2). (Hiszen a keresztények tulajdona a zsidókkal szemben uratlan vagyon, következőleg a zsidók abból annyit vehetnek, a mennyit csak megkapni képesek.)

1) Schulchan aruch. Choschen Hamischpath 176 §. Hága 12 és 88, ki van véve a Schaloth Utschuboth Haraschba 10 14. §-ból.

2) Hasonlítsd össze a 24. törvénnyel.

27. törvény.

1) Ha a zsidó küldöttet meneszt, hogy az Akumtól (kereszténytől) pénzt hozzon el és a küldött az Akumot (keresztényt) megcsalta, és többet vett, mint a mennyi járt, úgy ez a küldötté lesz.

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 183. §. 7 Hága, ki van véve a Mordechaiból a Kethuboth talmudból.

28. törvény.

1) Ha a zsidó egy Akummal (kereszténnyel) üzletet csinál és jön egy más zsidó

és megcsalja a keresztényt, történjék az bár hamis mérték, vagy hamis mérlegelés, vagy hamis számítás által, úgy mindkét zsidónak o s z t o z k o d n i kell ezen az isten (?) által adott ny e r e m é n y e n .

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 183. §. 7 Hága, ki van véve a Mordechai-ból a Kethuboth talmutból.

29. törvény.

1) Ha a zsidó egy Akumhoz (keresztényhez) küldöttet meneszt, hogy az annál levő adósságát kifizesse, és azon megjegyzést teszi a küldött, miután megérkezett, hogy az Akum (keresztény) az adósságot elfelejtette, akkor a küldött köteles a pénzt a z s i d ó n a k , a ki őt küldte, v i s s z a a d n i ; és a küldött nem mondhatja, hogy Isten nevét akarja azáltal tisztelni (ugyanis a pénznek a keresztény kezéhez való visszaadása által), hogy az Akumok (keresztények) mondhatnák, hisz a zsidók rendszerető emberek, mert ilyesmit csakis s a j á t p é n z é v e l tehet, de egyáltalán nincs joga, i d e g e n p é n z t e l d o b n i !

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 183. §. 8. ki van véve a Schaloth, Utschuboth Meheram Eothenburg-ból.

30. törvény.

1) Ha egy zsidó egy másik zsidónak valamit eladott, ingó vagy ingatlan dolgot, és kitűnik, hogy az eladó a dolgokat lopta, és ennek következtében a tulajdonos a dolgait v i s z s z a v e t t e , úgy az eladó kötelezve van a vevőnek a tőle kapott pénzt visszaadni, 2) mert nem szabad lett volna lopnia; ha azonban a dol-

gokat egy Akumtól (kereszténytől) lopta el, és az Akum (keresztény) visszaveszi, úgy az eladó a vevőnek nem tartozik a vételárat visszafizetni.

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 25. §. 1.-es 2, ki van véve a Baba Mezia talmudból p. 15.

2) Ugyanott, ki van véve Baba Bathra talmudból p. 45,

31. törvény.

1) A zsidónak szigorúan meg van tiltva, az ő legközelebbi felebarátját megcsalni, és már mint csalás vétetik az, ha őt az érték hatod részétől megfosztotta; és a ki a legközelebbi felebarátját megcsalta, annak azt vissza kell téríteni.

2) Természetesen mind ez az eset azonban csak a zsidónál van, ellenben egy Akumot (keresztényt) megcsalni, neki meg van engedve és ő nem köteles annak visszaadni azt, a mivel megcsalta. Mert a szent iratokban áll: „Ne csaljátok meg legközelebb való testvéreiteket”, de hiszen a keresztények nem a mi testvéreink, hanem mint már fentebb említve volt (hasonlítsd össze a 25. törvénnyel) **alábbvalók a kutyáknál!**

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 227. §. 1. ki van véve a Baba Mezia talmudból p. 49.

2) Ugyanott, 26, ki van véve a Bechoroth talmudból p. 13.

3) Ki van véve Raschi Deuter-ből C. 14, 21.

32. törvény.

1) Ha egy zsidó a másik zsidótól házat vett bérbe, úgy egy harmadik: zsidó is jöhet és többet adhat, mint ez első bérlő és a házat maga számára kibérelheti. Ha ellenben

a bérbeadó egy Akum (keresztény) akkor az kiátkozott legyen. (A chaldai nyelvben ez a kifejezés van erre: Menuda, mi annyit jelent, hogy az illető addig a Synagógába nem mehet, míg a rabbinus őt az átok békóijaiból fel nem oldja, a ki okozója annak, hogy a keresztény több pénzt kapjon!

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 237. §. 1. Hága II. ki van véve a Meheram Padna 41. §-ból.

33. törvény.

1) Az kötelesség (ugyanis minden zsidónak), mindent, a mit egy beteg végrendeletében meghagyott, teljesíteni, kivéven ha az valami bűnös dolgot parancsolt. Ennélfogva, ha a beteg végrendeletében egy Akumnak (kereszténynek) valamit ajándékozott, úgy ezt nem szabad teljesíteni; mert hisz az, mint már eddig láttuk, nagy bűn, egy Akumnak (kereszténynek) valamit ajándékozni!

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 256. §. 3, ki van véve Maimon Hilchoth Sochija Pereck-ből 9.

34. törvény.

1) Minden zsidónak kötelessége, ha valamit talált, legyen az élő vagy élettelen tárgy, a tulajdonosának visszaadni. Magától értendő, 2) hogy mindez az eset csak zsidónál áll, a ki valamit elveszített; ha azonban a talált jószág egy Akumé (keresztényé), akkor nemcsak hogy nincs kötelezve visszaadni, hanem az súlyos bűn, egy Akumnak (kereszténynek) valamit visszaadni, kivéven ha az megtörténik, hogy a keresztények mondanák: „a zsidók tisztességes emberek.”

1) Schulchan aruch, Choscheu Hamischpath 259. §. 1. ki van véve a Baba Mezia talmudból p. 2G.

2) Ugyanott 266. §. 1. ki van véve a Baba Kamma talmudból p. 113.

35. törvény.

1) Ha a zsidó egy teherrel megrakott állattal találkozik, a mely a teher alatt összeroskadt; vagy egy teherrel megrakott kocsival, a mely előtt az igavonó állatok, a nehéz teher következtében túlságosan megerőltetve, összerogytak, úgy ö k ö t e l e s, az állathajcsárnak vagy fuvarosnak segítségére menni, a terhet lerakni, s a hol az szükséges, újra felrakni segíteni. Mert ilyen segélynyújtás minden zsidónak, épen úgy legközelebbi felebarátjával, mint az állattal szemben is kötelessége: és azért arra is kötelezve van, ha csak a teher a zsidóé és az állat egy A k u m é (keresztényé) vagy megfordítva, ha az állat a zsidóé és a teher egy keresztényé és a fuvaros keresztény. 2) Ha azonban az állatok a keresztény ember tulajdonát képezik és a teher is ugyanazé, akkor megszűnik minden részvét és könyörületesség, ép úgy a teher tulajdonosa mint az állatok ír á n y á b a n, és ily esetben egy zsidó sincs kötelezve, sem a szállított teher tulajdonosának, sem pedig az állatoknak segélyt nyújtani.

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 272. §. 1. Ki van véve a Baba Mezia talmudból p. 32.

2) Ugyanott 8 és 9 ki van véve a talmudból ugyanazon pontban.

36. törvény.

1) Ha a zsidó egy A k u m n a k (kereszténynek) pénzzel tartozik és az Akum (keresztény)

meghalt, úgy a zsidónak meg van tiltva a keresztény örököseinek a pénzt visszafizetni: mindazáltal oly föltétel alatt, hogy más Akum (keresztény) nem tud (róla) arról, hogy a zsidó az elhalt kereszténynek pénzzel adós. Ha pedig egy Akumnak (kereszténynek) már van róla tudomása, akkor csak fizesse meg az örökösöknek a pénzt, hogy a keresztények ne mondassák: „a zsidók csalók.”

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 283. §. Hága 1, ki van véve Mordehai talmudból Kyduschimból.

37. törvény.

1) A zsidónak meg van tiltva, épen úgy a zsidótól, mint a Goitól (kereszténytől) valamit ellopni, de egy Goit (keresztényt) megcsalni p. o. őt a számadásban megcsalni, (a chaldäi nyelvben ugyanazon szó áll, mint előbb, t. i. thauth – megcsalni), vagy őt ki nem fizetni, a mivel neki tartozik, meg van engedve, de előrelátónak kell lenni, hogy azt észre ne vegyék, ne hogy istennek neve megszensteleníttessék.

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 448. §. 2, Hága 2, ki van véve Baba Kamma talmudból p. 113 és Thur.

38. törvény.

1) Ha a zsidó valamit megvesz egy tolvajtól és eladja a megvettét egy más zsidónak, és rájön egy harmadik zsidó és bizonyítja, hogy a megvett dolog az ő tulajdona, és magához veszi, úgy az eladó kötelezve van a vevőnek pénzét visszaadni. Ha azonban egy Akum (keresztény) jön a vevőhöz

és mondja neki, hogy a megvett dolog az ő tulajdona, úgy azt nem adja k neki oda. Hogy ha panaszt emel a bírósága előtt (az Akum = keresztény) és a dolgot törvényes utón visszakapta, úgy az eladó nem tartozik a vevőnek a pénzt visszaadni, (mert ugyanis az a bizonyos, a ki a tolvajtól vette, nem követett el hibát, mivel az olyan vett jószág volt, a melyet egy kereszténytől loptak el.)

1) Schmlchan aruch, Chosen Hamisclipath 350. §. 10, ki van véve a Mordehaiból. Baba Kaimna talmudból

39. törvény.

1) Ha a zsidó monopolium-bérlő, (a ki az államtói egy városra vagy nagyobb területre bizonyos meghatározott összegért monopóliumot bérel), úgy egy más zsidónak nem szabad e monopólium-bérletet megsérteni (p. o. csempészkedés által), ha ellenben a bérlő egy Akum (keresztény, úgy ezen útoni ártás meg van engedve, mert ez épen annyi, mint adósságait meg nem fizetni, és ez, mint fennebb láttuk, (hasonlítsd össze a 37. törvénynyel) meg van engedve.

1) Schulchan aruch, Choshen Hamischpath 309. §. 0., ki van véve a Thur. -ból.

40. törvény.

1) Ha egy zsidó Muchas (t. i. állami adószedő vagy vámőr) vagyis, ha a jogot (u. i. az adót szedni) nem vette, hanem az adókat az állam részére szedi, úgy neki meg van tiltva, egy más zsidó ellen erőszakos módon eljárni. Miért? Mert a király (a kinek számára szedi) Goi (keresztény), és ennek nem adózni

ugyanaz, mint a G ó i n a k (kereszténynek) az adósságokat meg nem fizetni, a mi, mint fennebb láttuk, igenis meg van engedve (hasonlítsd Össze a 37. törv.). Azért egy z s i d ó n a k sem szabad a m á s i k a t arra k é n y s z e r í t e n i. Ha azonban az illető hivatalnok tart attól, hogy a dolog f e l f e d e z t e t h e t i k, úgy ő a m á s i k z s i d ó ellen erőszakos módon léphet fel.

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 309 g. Hága 6, ki van véve Rabenn Nisumból a Nedarin Pereck talmudban 4.

41. törvény.

1) Az állam törvényeinek engedelmeskedni kell. Ez azonban csak oly t ö r v é n y e k r e é r v é n y e s, melyekből az állam n y e r e s é g e t húz (pénzbeszedés); és ily törvényeket sem szükséges mind követni (adó törvények), hanem csak azokat 2) a melyek a telekalapra és talajra vonatkoznak (tehát a j ó s z á g és háza d ó t kell megfizetni); a mi pedig a más adótörvényeket illeti, úgy azokat nem kell teljesíteni. A föld- és házadót ki kell fizetni, mert az állam az u r a l k o d ó é, és ő azt mondhatja, hogy csak oly feltétel mellett engedi meg nekünk az orsz igában való lakást, ha a f ö l d a d ó t m e g f i z e t j ü k.

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 369. §. Hága II. ki van véve a Ry Kdon 88. §-ból.

2) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 369. §. Haga 8, ki van véve a Rabbenu Ascher talmudból. Nedarim és Mordechai Baba Kama talmud. Thosphath ellenben ezen törvény ellen szól, minthogy azt állítja, hogy minden törvényt követni kellene, és például hozza fel, hogy valaki, a ki zálogra pénzt kölcsönzött, ezen zálogot, egy idő múlva eladhatja, mert az ország törvénye azt megengedi. Itt tehát

az államtörvények követése megengedettik, ha nem is vonatkoznak a telektörvényre. Hanem azon legelső törvényre nézve, hogy csak oly törvények követtessenek, a melyekből a király vagy az állam hasznot huz, minden törvénykönyvek egyetértenek.

42. törvény.

1) Megvan tiltva zsidóval Kubját játszani, t. i. kártyában, vagy koczkajáték, vagy más zsebjátékokban megcsalni, mert ez mind lopás és a zsidóknak lopni megvan tiltva; Akummal (kereszténnyel) azonban szabad Kubját játszani.

1) Schukhan aruch, Choschen Hamischpath B70. §. 8, ki van véve a Maimon Hilchoth Gesela Pereck. 6-ból.

43. törvény.

1) Ha a zsidó az Akumnak (kereszténynek) valamit eladott, és többet vett érte, mint a menyit megér, és jön egy más zsidó azon Akumhoz (keresztényhez) és azt mondja neki, hogy a megvett dolog nem ért annyit, és az Akum (a keresztény) ennek folytán a megvett dolgot visszaadja, úgy a második zsidó kötelezve van, az elsőnek (az eladónak) az érték és ár közti különbséget, a melyen a dolog az Akumnak (a kereszténynek) eladatott, megtéríteni.

2) Hasonlókép: Ha a zsidó egy Akumnak (kereszténynek) magas kamattal mellett pénzt kölcsönzött és jön egy másik zsidó azon Akumhoz, (keresztényhez) és kisebb kamattal mellett ajánl neki pénzt, úgy a második zsidó egy Rasehah (t. i, istentelen) és ő kötelezve van, az első zsidónak megtéríteni, a mennyivel az többet nyerhetett volna az Akum-

tói (a kereszténytől) azon esetre, ha ez a második zsidótól veszi fel a pénzt.

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath, 386. §. ki van véve a Mehoram Merseburgból.

2) Ugyanott, ki van véve a Rabbenu Jerucham Netuból 31. II. rész.

44. törvény.

1) Ha a király részére *natura* l i á k (mint bor, szalma és ehhez hasonló) mint adók, törvényesen fizetendők, de egy zsidó vonakodik ezen *natura* fizetésétől, azonban egy másik zsidó által feljelentetik és ennek következtében kénytelen az adóját kifizetni, úgy a feladó zsidó köteles, az első¹ nek a *naturaliákat* (és magától értetődik minden más kárt is, némely bírságokat) *megteríteni*.

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 388. §. 2, ki van véve a Maiman Hilchoth Chobel Umasick Pereck 8-ból.

45. törvény.

1) Megvan engedve, egy Musernek t. i. az embernek, a ki azzal kérkedik, hogy valakit felakar jelenteni, a melynek következtében a feljelentett testileg (p. o. fogsággal) vagy vagyonilag (pénzbírsággal), ha az csak kevés pénz lenne is, megbüntettethetnék, agyonütni, 2) még ma napság is. Először azt mondják neki: „Ne jelents fel.” Az akkor ellenszegül és mondja: „De bizony én feljelentelek,” akkor nem csak hogy meg van engedve, hanem dicséretes tett. Őt agyonütni, és az lesz az üdvözült, a ki őt előbb agyonüti. Ha azonban nincs idő őt inteni, úgy azt el lehet hagyni, hogy őt megintsék, s azonnal agyonüthető.

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 388. §. 10, ki van véve Baba Kamma talmudból p. 1L7.

2) Hogy ezen törvény különösen ma napság áll, következő értelmé van: A halálbüntetést csak a Sanhedrinek (a magas tanács elnökei) gátolhatták meg és azóta mióta Senhadrin és templomuk nincs, a hatalom, halálbüntetést megakadályozni, elenyészett. A rabbinusok nem képesek a halálbüntetést megakadályozni, hanem pénzbírsággal büntetni és kárhozatni, vagy kiközösíteni. Ezen esetben ellenben – a feljelentés esetében – lehet és kell még ma is a halálbüntetést végrehajtani.

40. törvény.

1) Ha valaki egy zsidót Akumuál (kereszténynél) 3-szor feljelentett, úgy azt, ha ígéri is, hogy megjavul és újra nem fog feljelentést tenni, útról és módról kell gondoskodni, hogy mielőbb a másvilágra kerüljön. A költségeket melyek szükségesek ilyennek másvilágra való szállításához, azon zsidók kötelesek viselni, a kik a városban laknak.

1) Schulchan aruch. Choschen Hamischpath 382 §. 15, ki vannak véve Schaloth Utschuboth Rybar Schecheth 239. § Mechudasch 62-ből.

2) Ugyanott. 16. ki vannak véve a Schaloth Utschuboth Rabbenu Ascher Kellal 6. 21. §. Mechudasch 6-ből.

47. törvény.

1) Ha a zsidó ökre az Akumnak (kereszténynek) ökrét megdöfte, úgy a zsidó nem köteles az Akumnak (kereszténynek) a kárt megtéríteni, mert a bibliában áll (II. Mos. 22, 35): „Ha egy ember ökre megdöfi a felebarátja ökrét” stb., az Akum (a keresztény) azonban nem felebarátom. Ha ellenben megfordítva az Akumnak (kereszténynek) ökre a zsi-

dóét megdöfte, úgy az Akura (keresztény) köteles a zsidónak a kárt megtéríteni, mert ő Akum 2) (keresztény).

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 406.§. 1, a Baba Kamma talmndból véve pag. 37.

2) Ugyanott, ki van véve a Maimon Hilchotli. Chobel Umasick Pereck 8, δ.

48. törvény.

1) A zsidónak nem volt megengedve Palästínában azon időben, midőn a szántóföldek a zsidóké voltak, baromfiakat tartani, mert ezáltal a felebarát megsértethetett volna, mivel az (baromfi) idegen szántóföldre is elmegy táplálékát keresni; de Syriáb és mindenütt másutt a hol a szántóföldek nem a zsidókéi voltak, a zsidó tarthatott baromfiakat. Ma napság 2) ellenben, midőn már magában Palästínában sem a zsidóké a szántóföldek, szabad nekik még Palästínában is baromfiakat tartani.

1) Schulchan aruch. Choscheu Hamischpath 409. § ki van véve a Baba Kamma talmudból p. 79.

2) Ugyanott, ki van véve a Thur-ból.

49. törvény.

1) A zsidóknak meg van tiltva, harapós kuttyát, mely az embert megmarja, tartani, anélkül hogy azt lánezrane kötné.

De az csak ott van érvényben, a hol zsidók laknak; a hol ellenben Akumok (keresztények) laknak, ott a zsidónak szabad ilyen harapós kuttyát tartani.

1) Schulchan aruch, Choscheu Hamischpath 409 §. 3. ki van véve a Baba Kamma talmndból p. 82.

2) Ugyanott, Hága, ki van véve a Hagahath Alphossyból.

50. törvény.

Mióta már Sanhédrin és a templom (Jeruzsálemben) nem léteznek, a halálbüntetések, mint azelőtt, a Sanhédrin által t. i. a magas tanács birái által többé nem mondhatók, (csak a 19-ik törvény szerint a halálbüntetések a főrabbinatus által is kimondhatók.) Eltekintve a Musernek megengedett megöletésétől (hasonl. össze a 45. törvénynyel) a következő esetekben az agyonütés a főrabbinatus kijelentése nélkül is jó cselekedetnek nyilváníttatik. (Itt egy eset van közölve, a melyet mi itt illem tekintetéből nem közölhetünk.)

1) *A zsidó jót tesz, ha Ő egy Apikorest agyonüt. Apikoresnek hívják a szabadelvűt, a hitelent, a gúnyolod őt és i. t. a ki Israel tanait tagadja, és hitelenségével kérkedik, vagy pedig a ki (kereszténynyé) Akummá lett. Ha teheti nyilvánosan, tegye nyilvánosan, ha nem teheti nyilvánosan a kormány miatt, úgy gondolkozzék eszközökről, hogy titkon küldje a más világra.* 2) *A zsidónak ugyan nem kötelessége egy Akumot, a kivel ő békességben él, egyenest megölni, de neki nem szabad azt a haláltól megmenteni.*

1) Schulchan aruch, Choschen Hamischpath 425. §. 5, ki van véve Aboda Sarah talmudból p. 26.

2) Ugyanott, ki vau véve Kiduschin talmudból p. 82.

51. törvény.

1) Oly állatot, mely A k u m t ó l (kereszténytől) vagy oly zsidótól, ki kereszténynyé lett, öletett meg, a zsidó úgy tekintse, mint a dögölt barmot.

1) Schulchan aruch Jore Deah 2. §. ki van véve a Chullen talmudból p. 13.

52. törvény.

1) A zsidó nem ölhet meg állatot, a mely még nincs 8 napos. Ha azonban egy Akum (keresztény) jön a végből, hogy a zsidónak valamely állatot eladjon, azon állítással, hogy az állat 8 napos, akkor ne hi g y j e n neki a zsidó, mert az Akumok (keresztények) h a z u g o k és csalók.

1) Schulchan aruch, Jore Deah 15. §. ki van véve a Schaloth Utschuboth Kaschba, és ilyen találkozik a 4. Schulchan aruschban számtalanszor.

53. törvény.

1) A zsidónak meg van tiltva Nochrist (keresztény nőt) mint dajkát felfogadni, ha kaphat zsidót is, mivel a dajka természete és lényege átmennek a gyermekre és a Nochris (keresztény nő) pedig elostobítja és abba rősz t u l a j d o n o k a t olt.

1) Schulchan aruch. Jare Deah 1881, Hága 7, a β a b b e n u Nisi m-ből az A b o d a S a r a h talmudban.

54. törvény.

1) A rabbinusok eltiltották, hogy egy Akumtól (kereszténytől) süttő k e n y e r e t vagy valami főtt ételt vegyenek és egyenek, vagy pedig Akumnál 2) szeszes italokat inni, mivel ezáltal egy t á r s a d a l m i b a r á t s á g o s ö s s z e k ö t t e t é s keletkezhetnék Hol azonban nincs zsidó pék, akkor vehet az ember 3) Akumtól (csak nem magánszemélytől), mivel akkor nem igen lehet félni ama veszélytől. Egy Akumot (keresztény nőt) mint 4) s z o l g á l ó t tarthat azonban a zsidó, ha ez egy zsidónő felügyelete, vezetése alatt történik, tehát ha ez k ö z r e m ű k ö d i k.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 112, az Aboda Sarah Talmudból p. 35.

2) Ugyanott §. 114. 1, az Aboda Sarah Talmudból p. 31.

3) Ugyanott, II. a Jerushelmy-ból.

4) Ugyanott §. 113, Haga, 4. az Anich Kellalból 43.

55. törvény.

1) A zsidónak nem szabad tisztátalan dolgokkal kereskednie (pl. disznókkal, keresztény templomtárgyakkal), de egy Akumtól (kereszténytől) ilyen elvenni (t. i. nem megvenni, hanem valami költött adósság megfizetéséül elvenni) meg van engedve, *mert mindig jó dolog, az Akumtól (kereszténytől) valamit elcsenni.*

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 117. Hága a vevés ügyében kivéve a Mishna Schettnoth Pereck-ből 7, Mishna 3, a Rashba-ból.

50. törvény.

1) Ha egy zsidó Akumtól (kereszténytől) edényt vett, akár érczből akár porcellánból, úgy azt tisztára kell mosnia, mivel az Akumok (keresztények) tisztátalanok (a zsidók nézetpontjában). Ha a zsidó el is ad Akumnak (kereszténynek) edényt 2), és ha az Akum vissza is hozza azt, akkor a zsidónak ismét tisztára kell mosnia, mivel az Akum (keresztény) érintése által az meg van tisztátalanítva. *(Ilyen gonosz teremtmények az Akumok.)*

1) Schulchan aruch Jore Deah §. 120. 1. az Aboda Sarah Talmudból p. 75.

2) Ugyanott II. a Tosphath-ból.

57. törvény.

1) A zsidónak meg van tiltva, egy üveg vagy pohár bort, melyet egy Akum (keresztény)

érintett, meginni, mivel a bor az Akum érintése által meg van tisztátalanítva. E törvénynek ama különös célja is van, hogy a zsidók és keresztények közötti barátságos 2) érintkezés ne történjék.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 123. 1, Haga a Thurból.

2) Ugyanott, a Thospath-ból az Abo da Sarah Talmudból.

58. törvény.

1) A zsidónak meg van tiltva minden élvezet illetőleg előny, melyet Akumok bálványtemplomából húzhatna. Továbbá tilos a zsidónak keresztény templom akár belső, akár külső ékítésére es építésére 2) pénzt kölcsönözni, annál kevésbbé 3) szabad oly tárgyakkal kereskedést üznie, melyek keresztény templomokban használtatnak. A zsidónak továbbá nem szabad 4) Akumnak vizet adni vagy eladni, ha tudja, hogy avval keresztelni akarnak; továbbá nem szabad tömjént eladni a, mely a templomokban használtatik. Ha azonban egy Akum (keresztény) árul ily dolgokat 5) valamely helyen, akkor a zsidónak is szabad avval kereskednie, hogy az Akum (keresztény) ne nyerjen pénzt.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 139. 1, az Ahoda Sarah Talmudból v. 40.

2) Ugyanott, Nedarim Talmud p 62.

3) Ugyanott, §. 151. 1, Abo da Sarah Talmud p. 73.

4) Ugyanott, Haya, a Thorath Adam Wecchara Nefiből 17.

5) Ugyanott, Hága, a Mordechai-ból Talmud Abo da Sarah.

59. törvény

1) A zsidónak nem szabad semmiféle keresztből vagy vallásos képből hasznot vagy előnyt húznia, mivel ezek tiszteletre szánvák és a zsidók előtt tisztátalannok. Ha azonban nem tiszteletre, hanem csak díszítésre szánvák, akkor ezen tilalom nem ér. Ellenben kiterjed a tilalom minden keresztre, mely előtt térdelnek.

1) Schulchan aruch, Jore Deah 6. 141. 1, az Aboda Sarah Talmudból p. 50.

60. törvény.

1) A zsidónak el van tiltva minden élvezet, mely az Akum (keresztény) templomról reá háramolhatnék; pl. nyáron annak árnyékában sétálni, az 2) orgonajátékot hallgatni, úgy pedig abban valami szép képet nézni és ennek tekintetében gyönyörködni.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 142. 10, a Pesachim Talrauból p. 26.

2) Ugyanott, 15 a Rabbenu Jeruchan-ból.

61. törvény.

1) Szigorúan megvan tiltva a zsidónak (keresztény) templom mellett házat építeni. Ha már lenne háza keresztény templom mellett, és ha az bedőlt, akkor az újraépítésnél távolabbra kell mennie a templomtól és a közöttük levő tért emberganéjjal kell betöltenie.

1) Sulchan aruch Jore Deah 143.§. az Abada Sarah Talmudból p. 47.

62. törvény.

1) Templomjavakból a zsidónak nem szabad hasznot húznia, ha a jövedelem istentiszteleti célokra fordittatik. Ha azonban a jövedelem a papoknak személyesen jut javokul, akkor húzhat a zsidó abból hasznot, ha nem anélkül hogy ez valamijébe kerülne.

1) Schulehan aruch, Jore Deah §. 143. 3, az Aboda Sarah Talmudból p. 54.

63. törvény.

1) Szigorúan tilos zsidóra nézve, valamit (keresztény) templomgyűjtésre adni, ez azonban csak akkor érvényes, ha a templom maga rendelkezik jövedelmével és így az adományokat maga használja fel. Ha azonban az államé a rendelkezés, akkor meg van engedve az adományozás, mivel azt lehet gondolni, hogy az államnak adom és ez más célokra is használhatja azt fel.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 143. 6, a Jeruschalny Aboda Sarah Pereckből 4.

64. törvény.

1) Jó dolog, ha a zsidó azon buzgólkodik hogy (keresztény) templom vagy a mi hozzá tartozik, vagy a mi érte tétetik, elégettessék és tönkre tétessék. Továbbá kötelessége minden zsidónak azon lenni, hogy minden (keresztény) templomot kiirtson és neki gyalázó elnevezéseket adjon.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 149. 14 és 15, az Aboda Sarah-ból p. 46. és Maimon Hilchoth Aboda Sarah Pereck 7.

65. törvény.

1) Azon zsidónak, ki a név megmondása mellett bizonyít valamit (keresztény) templom számára, annak 39 vessző ütés adassék; különben is el van tiltva egy (keresztény) templom nevét kiejteni (annak számára csak gyalázó név használtassék). Az Akum-ok ünnepei se mondassanak ki, kivéve melyeknek emberi nevük van (pl. Péter és Pál. András ünnepe).

2) A zsidónak meg van engedve az Akumot (keresztényt) kigúnyolni, mondván: A t e Istened segítsen, vagy áldja meg tetteidet. (A zsidó-ugyanis ekkor így gondolkozik: a keresztények istene, kit csak bálványnak tart, nem bír és nem tud semmit sem tenni, és így nem is lehet a keresztény megáldva.) – *A zsidók üdvkivánata a keresztényekkel szemben tehát csak gúny s nevetségesség.*

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 147. 1 és 2, a S a n h e d i m Talmudból p. 60 és 63.

2) Ugyanott Hága 5, a M a i m o n-ból.

66. törvény.

1) A zsidónak nem szabad egy Akumnak valamit kölcsönözni három nappal ennek ünnepe előtt, mivel akkor az Akum (keresztény) ünnepén avval mulathatna. Magas 2) u z s o r a kamat mellett azonban kölcsönözhet, mivel a múlatás után az Akumnak majd roszul esik a v i s s z a f i z e t é s .

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 148. 1, az Aboda Sarah Talmudból p. 6

2) Ugyanott a T h u r -ból

67. törvény.

1) Meg van tiltva a zsidónak egy Akumnak (kereszténynek) valami ünnepére ajándékot adni. Csak akkor zabád ezt tennie, ha tudja hogy az Akum (keresztény) hitetlen. Meg van továbbá tiltva a zsidónak, az Akum ünnepein attól valami ajándékot elfogadni. Ha azonban attól félne, miszerint az el nem fogadásnak rossz következményei lehetnének, akkor fogadja el, de dobjá el titkon. Ama nap, melyen az Akumok (keresztények) új királyt kapnak, az Akumok többi ünnepeivel egyenlőnek tartassék. 2)

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 148. 5 és 6.

2) A b o d a S a r a h Talmudból p. 65. és 8.

68. törvény.

1) Minden zsidónak el van tiltva egy Akum (keresztény) ünnepén, annak házába menni, és nem is szabad neki köszöntemé. Ha azonban az utcán találkozik vele, akkor ugyan köszönhet neki, de csak kény szerrítve, a l a m u s z i a s a n .

1) Schulchan aruch, Jore Deah 148. 9, a G y l l i n Talmudból p. 62.

69. törvény.

1) A zsidónak mindenkor meg van tiltva egy Akumnak (kereszténynek) ez üdvözléssel: „Béke veled” – felelni, mivel ugyanis a zsidók azt hiszik, hogy az részesül a kívánat kegyelmében, a kinek az üdvözlés „Béke veled” másodszor mondatik. Azért az tanácsoltatik a zsidóknak, hogy midőn meglátnak egy

Akumot (keresztényt), köszöntsék őt először ök, hogy erre az Akum üdvözölje őket először és így a zsidó kényszerítették neki amaz üdvözlettel felelni és ezáltal, a mitől Isten őrizzen, közreműködjék miszerint egy Akum (keresztény) megáldassék.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 147. 10, a Gy 11 i n Talmudból p. 62.

70. törvény.

1) Nagyon jó dolog, ha a zsidó (keresztény) templomtól 4 rőfnyire távol tartózkodik mindig. Szigorúan meg van tiltva a zsidónak, (keresztény) templom előtt fejét meghajtani. 2) Ha pedig pl. épen túske ment volna lábába vagy pedig valamije földre esett, úgy hogy lehajolnia szükséges, akkor ez esetben fordítson hátat a templomnak.

3) Ha a vízvezetékek csapjainál talán keresztetek képei lennének, akkor a zsidónak tilos ama vízből innia, mert úgy tűnhetnék fel, hogy mialatt a csaphoz lehajlik, a szentképet akarná megcsókolni (azaz: tisztelni).

1) Schulchan aruch, Jore Deah 150. 4. az Aboda Sarah Talmudból 12 és 17.

2) Ugyanott, 2.

3) Ugyanott, 3.

71. törvény.

1) A zsidónak tiltva van, királyok vagy papok előtt – kiknek ruháján valami kereszt lenne – magát meghajtania vagy kalapját leemelnie, hogy ne látszék mintha a kereszt előtt hajtaná magát.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 150, Hága 3, a TruiKoth Hadischcheu-ból 197. §.

72. törvény.

1) A zsidónak tilos ama városrészben vagy utczában, hol ők laknak, 3 Akumnak (kereszténynek) házakat bérbe adni vagy eladni, nehogy ama városrész vagy utca kereszténynyé legyen. Két Akumnak (kereszténynek) legfeljebb, ezelőtt csak akkor volt szabad házat eladni vagy bérbe adni, hogy a házak raktáraknak szolgáljanak, s hogy ne lakjanak benn, mivel akkor az Akumok (keresztények) bálványai is ott lennének 2), most már azonban, midőn nincs már ez eset, a zsidónak meg van engedve egy vagy két Akumnak házakat lakásul is kiadni.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 151. 9 és 10, az Aboda Sarah Talmudból p. 19.

2) Ugyanott, Hága, a Th úrból.

73. törvény.

1) *Nagy bűn, egy Akumnak (kereszténynek) valamit ajándékozni.* Mégis meg van azonban engedve 2) az Akumok (keresztények) szegényeinek almizsnát adni, betegeiket látogatni stb. effélett, miszerint az Akumok (keresztények) azt higyjék, hogy a zsidók jó barátjaik, részvétet mutatván irántuk.

1) Schulchan aruch, Jore Deah, §. 151, 11. Aboda Sarah p. 20.

2) Ugyanott, 12. a Gy 11 in Talmudból p. 61.

74. törvény.

1) Tilos a zsidónak egy Akumot (keresztényt) ennek távollétében dicsérni;

de még inkább tilos erényeit magasztalni. Ha azonban az Akumot – mint testileg szép embert dicsérvén – evvel ama szándéka van, hogy az Istent dicsérje, hogy ily szép teremtménye van, akkor meg van engedve, mivel *a zsidó dicsérheti Istent egy állat szépsége, és így az Akum-é miatt is,*

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 151. 14, az Aboda Sarah Talmudból p. 20.

2) Schulchan aruch. Orach Chajim §. 225, 10.

75. törvény.

1) A zsidónak tilos egy Akum (keresztény) menyegzőjén résztvenni, mivel barátságos viszony fejlődhetnék ki (mit a zsidónak okvetlen kerülnie kell); ha azonban az Akum (keresztény) küld a zsidónak házába zsidó által mézárolt húst, akkor azt a zsidó megeheti házában.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 152. 1 és 2, az Aboda Sarah-ból p. 8.

76. törvény.

1) A zsidónak tilos gyermekét keresztény tanintézetbe, vagy keresztény mesterhez adni, mivel az Akumok (keresztények) azt rosza tanítanak; továbbá zsidónak soha sem szabad kereszténnyel egyedül lennie, mivel az Akumok (keresztények) vérszomjazok. Ha egy zsidó valamely Akummal (kereszténnyel) a lépcsőn felmegy, akkor utolsó legyen ő, ha lemegy akkor is, mert különben az Akum agyonüthetné még. Továbbá a zsidónak nem szabad egy Akum (ke-

resztény) jelenlétében meghajolnia, mivel ilyenkor az Akum könnyen leüthetné fejét. Es a zsidónak, Akumtól kérdeztetvén hová megy – nem szabad az igazságot megmondania, hogy az Akum (keresztény) ne sompolyoghasson utána és ott ne üthesse agyon.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 153. 2 és 3, az Aboda Sarah Talmudból p. 22 és 25.

77. törvény.

1) Zsidó dajkának tilos egy Akum (keresztény) gyermekét szoptatni, még akkor is, ha jól megfizetnék érte, mivel ezáltal közreműködnék egy Akum nagyranevelésén; csak akkor, ha tejének bősége miatt nagy fájdalmak vannak és a tej veszedelmére lehet, – van megengedve. 2) Az is meg van tiltva a zsidónak, hogy valami Akumot (keresztényt) mesterségre tanítson, mi által ez megtudna élni.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 154. 1, Aboda Sarah p. 26.

2) Ugyanott, Hága 2, Hairahoth Acher, Aboda Sarah-ban.

78. törvény.

1) Tilos a zsidónak, magát keresztény orvostól vagy gyógyszerésztől ingyen gyógyíttatnia, mert feltétezik, hogy az orvos vagy gyógyszerész ez esetben megmérgezné a zsidót; csak pénzért használhat a zsidó keresztény orvost vagy gyógyszerészt, mert akkor nem merné megmérgezni, félvén hogy híre szenvedni fog.

1) Schulchau aruch, Jore Deah §. 15 1, az Aboda Sarahból p. 27.

79. törvény.

1) Meg van engedve a zsidónak életveszélyes betegségben valami tisztátalant is élvezni, ha attól gyógyulást vár; de ez esetben sincs megengedve, valami olyast használni meggyógyítására, a mi a legtisztátlanabbhoz, vagyis egy keresztény templomhoz tartozik.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 155. Hága 3, as Aruch Kellalból 32.

80. törvény.

1) Szigorúan meg van tiltva a zsidónak haját egy Akum (keresztény) által lenyíratni, mert az Akum nyakát elmetszhetné; csak akkor van ez megengedve, ha több zsidó van ott jelen, vagy ha tükörben megláthatja esetleg az akum gonosz szándókát és így könnyen s gyorsan elmenekülhetnék.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 156. 1, az Aboda Sarah Talmudból p. 27. és Tospath, ugyanott.

81. törvény.

1) A zsidó nincs kötelezve az Akumot (keresztényt), kivel békében él, egyszerűen agyonütni, de *szigorúan meg van tiltva egy Akumot (keresztényt), a haláltól megmentenie*, pl. ha az a vízbe esett volna és ha az Akum egész vagyonát is neki ígérné megmentetéséért. Továbbá megvan tiltva a zsidónak, Akumot (keresztényt) gyógyítania, még ha fizetést is kapna érte, kivéve ha attól lehetne félni, hogy az Akumok emiatt

gyűlöletre ébrednének az zsidók iránt. Ez esetben még az is meg van engedve, hogy díjtalanul is lehet őt gyógykezeltetni, ha ugyan a zsidó nem menekülhet ki ez elől. 2) Megvan továbbá engedve a zsidónak egy Akumon (keresztényen) megpróbálni, váljon bizonyos orvosság gyógyerejű-e vagy halálthozó. Továbbá *kötelezve van* a zsidó az olyan zsidót, 3) ki megkeresztelkedett és a keresztényekhez tért át, *agyonütni*, és a legeslegszigorúbban tiltva van ilyent a haláltól megmenteni.

1) Schulchan aruch, Jore De ah §. 158. 1, a Maimon -ból és az Aboda Sarah Talmudból p. 26.

2) Ugyanott, Hága, a Tospath-ból és Mordechai-ból.

3) Ugyanott, Hága 2, a Tospath-ból ugyanott.

82. törvény.

1) A zsidónak szigorúan megvan tiltva *más zsidónak* pénzt uzsorakamatra kölcsönözni; ellenben meg van engedve Akumnak (kereszténynek) vagy pedig keresztény nyé lett zsidónak pénzt magas uzsora kamatra kölcsönözni, mert írva áll a szentírásban: „Hagyjad fivéredet veled élni” *Az Akum (keresztény) pedig* nem tekintetik testvérek.

1) Schulchan aruch, Jore De ah §. 159. 1, a Baba Mezia Talmudból p. 70.

83. törvény.

1) A zsidónak megvan tiltva elsajátítani magának az Akumok (keresztények) élet-

modorát, sőt keresse azt, hogy tőlük minél jobban különbözzék. Legkevésbé sem szabad, oly ruhát hordania, melynek sajátos – keresztény jellege van (kereszt vagy hasonló dolgok). Ha azonban némely keresztény társulatok vagy bizonyos állású egyéneknek meghatározott ruházatuk van, úgy a 2) zsidónak is megvan épen engedve, hogy azt viselje, ha ez által pénzt szerezhet.

1) Schulchan aruch, Jore Deák §. 178. 1, az Aboda Sarah Talmudból p. 29.

2) Ugyanott, Hága, a Schaloth Utschuboth Meharay Kohlon §. 88.

84. törvény.

1) A zsidóknak megvannak szabályaik, hogy bizonyos időben tisztulásokat kell végezniök, víz mosással. Ha ezek elmúltával valami tisztátalannal, utálatossal vagy egy *Akummal* (kereszténynyel) találkoznak, akkor új tisztulást kell végezniük, mert egy *tisztátalan dolognak* vagy egy *Akumnak* (kereszténynek) csupán csak tekintete, anélkül hogy érintés is történt volna, már tisztátalanná tesz.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 198. 48, H a g a , a Schaare Dior a-ból.

85. törvény.

1) Ha egy zsidó egy *A k u m t ó l* valamit lopott és tagadja azt a törvényszék előtt és ha esküre kényszerítenek, akkor a többi zsidók, kik e lopásról tudnak, kísértsék meg a kiegyenlítést a zsidó és keresztény között. Ha ez nem sikerűlne, és ha a zsidó,

hogy a pert el ne veszítse, nem tud eskü elől menekülni, akkor *hamisan is esküdhetik*, és szíveben megsemmisítheti az esküt, elgondolván hogy nem tehetett máskép. E törvénynek azonban csak azon esetben van helye, ha az Akum (keresztény) nem tudhat meg semmit sem a lopásról; ha azonban tudja a lopást, akkor a zsidó ne esküdjék hamisan, hogy Isten neve ne szentségtelenítessék meg. 2) *Alapelv az, hogy a zsidó esküdhetik hamisan*, hol testi büntetés fenyeget, ha hitszegő is lett és Isten nevét meg is szentségtelenítette; hol azonban csak pénz büntetés fenyeget, akkor csak úgy lehet hamisan esküdni, ha nem lesz hitszegő és Isten neve nem lesz megszenségtelenítve.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 239. Hága I. Hagahoth Ascher, Schebuoth Talmudban.

2) Beer, Hagola, ugyanott, a Haya-ból §. 232. 14.

86. törvény.

1) A zsidónak meg van tiltva olyannak, ki csak egy törvényt is ismer, annál kevésbbé szabad oly zsidónak, ki Akummá (keresztény - ny é) lett - alamizsnát adni, vagy valamit kölcsönözni, mivel ilyeneket élni hagyni az ember nincs kötelezve. De meg van engedve, az Akumnak (kereszténynek) alamizsnát adni, hogy ezek a zsidókra ne gyűlölködjenek.

1) Schulchan aruch, Jore Deah 251. 1, a Gyttin Talmudból p. 45 és 61.

87. törvény.

1) Szigorúan meg van tiltva a zsidónak Akumtól (kereszténytől) alamizsnát elfogadni,

2) mivel a zsidók nézete szerint, az, ki egy zsidónak Zedaka-t vagyis alamizsnát ad, Istentől megáldatik, – s így az Akum lenne megáldva, ha a zsidó tőle alamizsnát fogadna el. Ha azért király vagy uralkodó, ki Goi (keresztény), küld a zsidóknak pénzt kiosztás végett a szegényeknek, akkor ugyan a zsidók ne küldjék vissza a királynak a pénzt, hogy őt meg ne sértésék, de ne oszszák ki szegényeik között, hanem adják titkon a keresztény szegényeknek. 3) Ha azonban a király a zsinagógának ajándékoz valamit, úgy ezt elfogadhatják, mert az áldás ez esetben nem oly jelentékeny. Keresztéuynyé lett zsidótól azonban ezt sem szabad elfogadni.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 254, 1 és 2. a S a n h e d r i n Talmudból p. 27.

2) Ugyanott, a Baba B a t h r a Talmudból p. 10.

3) Ugyanott, Hága, a Thospath-ból.

88. törvény.

1) *A keresztények közötti házasság nem bír összekötő erővel, t. i. azok együttélése hasonló a lovakéhoz. A gyermekek tehát nem állnak a szülőkkel emberi-rokoni viszonyban és ha a szülők és a gyermek zsidóvá lesz, a pu pl. nőül veheti anyját.* De a rabbinusok mégis az életben úgy nyilatkoztak, hogy: miszerint a zsidóvá lett Akumok (keresztények) ne mondják, hogy az Akumok (keresztények) j á m b o r a b b a k mint a zsidók-e törvényt nem engedik mindig alkalmaztatni.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 269. 1, a J e b a moth Talmudból p. 22.

89. törvény.

1) A zsidóknak meg volt törvényük, miszerint aratásnál a szántóföld szélén hagytak valamit szegényeik számára. Mióta azonban szét vannak szórva az Akumok (keresztények) között és szántóföldjeik az akumokéi között fekszenek, e törvény megsemmisített mivel az Akumok (keresztények) szegényei is felvehetnék az ott hagyott gabonát.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 332. Hága, a Thurból.

90. törvény.

1) Ama 24 eset között, melyekben a rabbinusok zsidót kiközösíthetnek, e következő kettő is foglaltatik, mely a keresztényekre nézve érdekel bír:

a) Ha egy zsidó földjét egy Akumnak akarja eladni, akkor, ha zsidó szomszédja van, ezt írásbelileg kell biztosítani, hogy minden kellemetlenségért, mi szomszédjára nézve ez új szomszédsgból hárámolhatnék, ő felelős lesz. Ha azonban nem akarná a felelősséget elvállalni, akkor a rabbinusnak jogában van a zsidót kiközösíteni vagyis kiátkozni.

b) A második eset a 21. törvényben van közölve.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 334, 43, a Baba Kamma Talmudból §. 114.

91. törvény.

1) Ha egy zsidó jelen van egy más zsidó halálánál, akkor, midőn a lélek elválik a testtől, szakítson ruhájából le egy

darabot, még akkor is, ha a megholt bűnös lett volna. Ha azonban egy Akum (keresztény) halálánál van jelen, akkor a gyász e jele tiltva van, mert a zsidónak ilyenkor csak örülnie kell. 2) Továbbá tilos a zsidónak az Akumnak (kereszténynek) végső tiszteletet adni, 3) csak úgy szabad ezt épenséggel tennie, hol ez a béke fenntartása végett szükséges.

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 140. 5, a Moed Kalla-nból p. 25.

2) Ugyanott §. 344. 8.

3) V. Ö. 73. törvény.

92. törvény.

1) A zsidó papnak meg van tiltva (v. ö. 5. törvény) egy holt embert megérinteni, vagy oly házban tartózkodni, hol holt ember fekszik. Az emberek nevezet alatt azonban csakis zsidó értetik (v. ö. Mózes IV. 19. 14.) De beléphet a zsidó pap oly házba, melyben Akum (keresztény) fekszik holtan, *mert az Akumok (keresztények) nem tekintendők embereknek, hanem állatoknak.*

1) Schulchan aruch Jore Deah §. 372. 2, a Jebamoth Talmudból. p. 61. (v. ö. 2. törvény.)

93. törvény.

1) Ha zsidónak Akum (keresztény) szolgája vagy szolgálója van, és ha e szolga vagy szolgáló (házában) nála, halt volna meg, akkor más zsidónak tilos, őt e haláleset miatt, mint ember halál miatt vigasztalni, de szabad mondania: „Isten pótolja károdat”

mint szokás mondani az embernek, ha ökre vagy *szamara döglött meg.*

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 337. 1, Berachoth Talmudból p. 16.

94. törvény.

1) Szigorúan meg van tiltva a zsidónak, hogy egy Akumnak (kereszténynek) újévre ajándékot adjon, mivel az Akumok ezt mint szerencsejelt tekintik az újévre és a felett örülnek. Ha azonban a zsidó nem vonhatja ki magát a szokás alól, akkor küldje előbb. Ha azonban nem lehetne előbb küldeni, vagy ez előbbküldés által kárt vagy gyűlöletet szenvedne, akkor meg van engedve az ajándékot újévnapján küldeni.

1) Shulchan. aruch, Jore Deah §. 148. 12 Hága, a Trumoth Hadesche n-ből §. 195.

95. törvény.

1) A zsidónak szigorúan el van tiltva temetőjüket bepiszkítani t. i. bizonyos szükségeket ott végezni vagy pedig egy Akumot (keresztényt) oda belépni engedni. Különb. a zsidóknak soha sincs megengedve zsidó temetőből hasznot vagy előnyt húzni, ha azonban a zsidó temető földjének telke, Akum (keresztény) birtokában van, akkor meg van engedve a temető némely dolgait eladni, hogy e jövedelemből meg lehessen venni a temetőt a zsidóknak, mert az elhalt zsidóknak nézve szégyen és gyalázat egy Akum (keresztény) tulajdonán nyugodni.

1) Schulchan aruch. Jore Deah §. 168. 1, a Mehari Weil-ből. §. 50.

96. törvény.

1) Ha egy Akum (keresztény) egy keresztény nőt vagy egy zsidó, ki keresztényen y é lett, egy zsidónőt, ki szinte keresztényenyé lett – vesz nőül, akkor e házasság nem bír semmi összekötő erővel. Ha tehát egy Akum (keresztény) vagy egy keresztény nő zsidóvá lesznek, akkor újból házasságot köthetnek, a nélkül hogy válás szükségeltetnék, ha előbb akár 20 évig is éltek volna együtt, 2) *mert az Akumok (keresztények) házassága nem tekintendő másnak mint ágyasságnak.*

1) Schulchan aruch, Eben Haëser §. 26, Hagal, a Ri Bar Schescheth-ből §. 6 és Trinoth Hadoscheo §. 209.

2) V. ö. 98. törvény.

97. törvény.

1) A zsidónak szigorúan el van tiltva legközelebbi embertársát (azaz: egy zsidót) ha ez még bűnös is lenne, megverni, és ki legközelebbi embertársát megveri, az Rascha vagyis istentelen, és mindaddig ki van közösítve, míg embertársaitól bocsánatot nem kér. *A legközelebbi felebarát alatt azonban csakis a zsidó értendő, Akumot (keresztényt) megverni legkevésbé sem bűn.* 2) Ha egy Akum (keresztény) zsidóvá lett és ekkor veretik meg zsidó által, akkor bár kártérítésre köteles, de nem lesz ki közösítve, mivel ez nem róvatik annyira bűnül, mintha születe t zsidót vert volna meg.

1) Schulchan Choschen Hamischpath §. 429. 1, a Ketuboth Talmudból p. 32, és Sanhédrin p. 58.

2) Ugyanott a Baba Kamma Talmudból p. 86.

98. törvény.

1) Ha egy zsidó egy keresztény nőt vett el, akkor méressék rá 39 csapás és a házasság ne bírjon érvénnyel, 2) és a Beth din (főrabbi hivatal) közösítse azt ki; sőt, ha zsidó zsidónőt is vett volna el, akkor a zsidó, ha a zsidónő kereszténynyé lett, más felelést vehet, a nélkül hogy válnia kellene; mert az Akumokat (keresztényeket) nem szabad embereknek tekinteni, hanem csak mint lovak veendő k számba.

1) Schulchan aruch Eben Haöser §. 16. 1, az Aboda Sarah Talmudból p. 36; továbbá ugyanott §.44. S, a Hyduschin Talmudból p. 66.

2) Schulchan aruch, Jore Deah §. 334, 43, 4. cikkely.

99. törvény.

1) Ha a zsidó családjának egy tagja meghalt volna, ki miatt gyászolnia kell, akkor hét napig nem szabad házát elhagynia, sem nem szabad üzleti dolgokat végeznie, hogy pénzt szerezzen. Ha azonban alkalma nyílik ez idő alatt, egy Akamma 1 (kereszténnyel) uzsoráskodnia, akkor elhagyhatja házát a gyász alatt is, *mert ez jó cselekedet, melyet nem pótolhat, ha az alkalmat fel nem használja.*

1) Schulchan aruch, Jore Deah §. 380, 7, a Moëd Katan Talmudból p. 11.

100. törvény.

1) Mindegyik zsidó kötelezve van az emberi-nem fenntartása és szaporítása végett házasságra kelni. Vegyen el tehát oly nőt, kitől gyermekeket nyerhet, tehát nem öreget, vagy olyat, kitől gyermekeket többé nem kaphat. Csak

akkor, ha a nőnek 2) pénz van, és a zsidó pénze miatt akarja nőül venni, – van ez megengedve és ez esetben a Bethdin (főrabbinusi hivatal) sem tilthatja meg t. i. olyat elvenni, kitől gyermekeket többé nem nyerhet. Ha a zsidónak gyermekei vannak, 3) korcsszülöttek vagy tompaelméjűek, akkor megtette az emberi nem szaporítása irányábani kötelezettségét.

Ha azonban gyermekei 4) Akumok (keresztények), akkor nem tett eleget ezen köteletségének, mert az Akumok gyermekei még zsidó korcsszülöttekkel vagy tompaelméjűekkel sem tekinthetők egyenlőknek.

1) Schulchan aruch, Eben Haëser, §. 1, 1, a Jebamothból p. 63.

2) Ugyanott, E L a g a III. es §. 2, H a g a I. a Ri Bar Schescheth -ből §. 15.

3) Ugyanott Haga VI. a Rascha-ból.

4) Ugyanott 7, a Jesamoth-ból.

Megvan-e engedve a zsidóknál egy kereszténynek istentiszteleti célra való legyilkolása?

E kérdés már századok óta áll fenn. Már a negyedik századból vannak tudósításaink arra nézve, hogy keresztények elvesztették gyermekeiket és hogy e miatt a zsidókra gyanakodtak, miszerint ezek távolították volna el a gyermekeket, és mállékkor is felmerült a gyanú hogy az eltűnt gyermekek a zsidók által istentiszteleti célokra lemészároltattak. E hit és gyanú századokon át táplálta magát a minden országban előforduló ilyes esetek által. A felett ítélni, váljon mily esetekben mézsár oltattak le keresztények zsidók által és váljon ez istentiszteleti célra történt-e, a bírák dolga volt és most a történet-kutatás dolga. A kérdés, mivel itt tárgyilagosan foglalkozni fogunk: – eltekintve minden esettől – **valjon meg van-e engedve a zsidóknál egy keresztény legyilkolása istentiszteleti célra?**

E tekintetben megjegyezzük: A zsidók vallási könyvei, melyek vallási törvényeiket és oktatásokat foglalják magukban, két osztályúak: a *P e s c h a t h* és a *K a b a l a*. *Peschath* annyit jelent mint egyszerű és ide tartoznak a törvénykönyvek: a *Talmud* és ebből a kivonatok, így a *Schulchan aruch* stb. A *Schulchan aruch* szerint (v. ö. 50 és 81. törvény) nem tekintetik tehát vétéknek, ha zsidó keresztényt legyilkol. A *Bambenesti-féle Talmud*-kiadás szerint (Amsterdam, 1646-ból, zsidó számítás sze-

rint 5407-ból) Sanhédrin Pereck 10 (Cheleck) és Aboda Sarah Pereck 1, – a zsidóknak kötelessége a Nazareus követőit kiirtani. De a Peschath-könyvekben nem találunk oly zsidó törvényt, mely a zsidóknak előírná keresztények meggyilkolását isten tiszteleti czélokra.

Magasabban mint a Peschath könyvek állnak a K a b a l a könyvei. K a b a l a annyi, mint hagyomány; és oly tanokat foglal magában, melyek hagyományosan terjedtek tova titkos módon és telve van e szentírás számtalan helyeinek jelképes és mystikus vonatkozásaival.

A ki nincs beavatva a K a b a l a tanulmányába és kinek nincs meg az annak megértéséhez szükséges kulcs, az olvashatja belőle a chald szavakat, de legkevesebbet sem fog belőle érteni. A K a b a l a megértése a zsidó nép előtt majdnem teljesen idegen, sőt a legtöbb rabbinus és főrabbi sem igen érti. Több helye ennek, a K a b a l a nak egész másképp fordítatik általok; pl. a kir. könyve 17, 25, I. ez áll: „Azon férfiút, ki őt (Goliáth óriást) agyonüti, a király gazdagsággal fogja elhalmozni, és neki adja leányát” – ez így fordítatik a zsidóknál: **Ki egy Goi-t agyonüt, a világból kiirt annak az úr odaadja leányát, vagyis, azt az Úr egyesíteni fogja magával.** És más helyen S e p h e r K a l k u t h e m p, 156 a nem zsidó szüzek vére mint Istennek igen kedves dolog mondatik.

E hely így hangzik: A szentírásban ez áll (P. b. 30, 29) **Egy férfiú útja egy szűzhez stb.** ez így értelmeztetik a zsidók által: **Mit gondol a sz. írás evvel? Az értelem röviden ez: Csodálatos hogy a tisztátalanok szűz vére az Égnek oly jó illatú, s kedves áldozat. Igenis, nemzsidó szűz vérént kiontani époly szent áldozat, mint a leg-**

jobb gyökerek, és oly eszköz, mely Istennel kien-
gesztel és kegyelmét lehívja. Azt érti tehát a
szentírás: Csodálatos, hogy a szűz személyesen
tisztátalan és Klipa (nem zsidó) és vérének ki-
ontása mégis Isten előtt oly drága, kedves ál-
dozat.

Továbbá a kabalában Pri ez Hachajiu
után következő cselekedet mint Istennek igen
tetsző dolog mondatik; „A szentírásban mondatik:
A bölcsek fényleni fognak mint az éj ragyogása.
Mit értenek evvel? – Azok, melyek az Isten ere-
jét a Gojmok vérével táplálják és ezek a való-
ban bölcsek – mint az ég fénye fognak ragyogni.
Mert habár elvette Istenünk templomunkat és
áldozatunkat, mégis hagyott kárpótlást, mely még-
jobban megvilágítja és megszenteli bennünket mint
egy áldozat és ez: a Gojmok vérét száraz köre
kiontani (úgyis a törvénytáblák előtt, és ezek
pedig csakis a zsinagógákban vannak).

Hogy tehát fentebbiek után szabad-e egy
keresztényt a zsidóknak istentiszteleti célra legyil-
kolni, vagy nem, ennek megítélését a t. olvasóra
bizzuk.

Bezárjuk e kis munkánkat ama reményünkkel,
miszerint a keresztény népnek tettünk egy kevés
szolgálatot, felfedvén előtte a zsidók ez
u n d o k t ö r v é n y e i t, melyek ellenében ma g á t
ó v n i a k e l l, m ű l h a t l a n ű l k e l l!..

És e szolgálattétel volt óhajunk és célunk!

(Vége.)